

Глобальне випробування війною

Президентство катастроф і чоботи Порошенка на Володимиріві Зеленському

» стор. 4

Солодка парочка

Німецького ангела люцифера путіна українці звинувачують у тисячах смертей співвітчизників

» стор. 7

Моменти спортивного щастя

На шляху до чвертьфіналу Уїмблдону-2023 експерша ракетка України здолала цілу когорту титулованих тенісисток

» стор. 15

Україна молода

Середа, 12 липня 2023 року

№28 (5940)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 36,568 грн
1 € = 40,063 грн

Все буде в цифрі

Унікальні проєкти українських комп'ютерників уже зараз роблять «погоду» на фронті, влаштовуючи ворогу технологічні сюрпризи

» стор. 8

«Гном»-кулеметник – нещадний до ворога робот.
Фото із сайта компанії Temerland.

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на серпень

стор. 15

Курт Волкер
експосол Сполучених Штатів при НАТО

«Річ не в тому, що Україна не готова до членства в НАТО. Це НАТО не готовий прийняти Україну. І це ще відгукнеться в майбутньому».

САМІТ

Декларація гарантії

Вступ України до НАТО попередньо підтримали 23 з 31 члена блоку, проти — США і Німеччина

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Володимир Зеленський, який до останнього тримав інтригу з приводу своєї участі у вільнюському саміті, таки запланував доїхати на інавгураційне засідання Ради Україна–НАТО. Про це повідомив генсек Альянсу Єнс Столтенберг напередодні саміту у Вільнюсі у ході спільної пресконференції з президентом Литви Гітанасом Науседа. Там же була вперше озвучена новина про те, що учасники зустрічі можуть розглянути спрощений варіант вступу країни до блоку, але винятково після завершення війни.

«У майбутньому місце України, звичайно, в НАТО, — сказав пан Столтенберг. — Я очікую, що ми узгодимо, що просування навіть може бути без аспектів ПДЧ».

Водночас Гітанас Науседа був більш конкретним. На його думку, час повторювати обіцянки вже минув. «Пора узгодити чіткий план, як ми цього досягнемо, — резюмував він. — У нас немає іншого вибору, окрім як домовитися і послати потужний сигнал Україні».

Вступ нашої країни до Альянсу наразі публічно підтримали 23 з 31 члена блоку. Серед тих, хто проти, — США і Німеччина. Напередодні саміту Джо Байден дав інтерв'ю CNN, де пояснив свою позицію. «Україна не готова до членства в НАТО зараз, у розпал війни, — сказав він. — Серед членів Альянсу немає одностайності щодо прийняття України в НАТО зараз. Але Україні потрібно запропонувати раціональний шлях кваліфікації для вступу. А поки Україна не в НАТО, США нададуть їй такі гарантії безпеки, як Ізраїлю».

А от колишній спеціальний представник Державного департаменту США, експосол Сполучених Штатів при НАТО Курт Волкер розкритикував позицію Джо Байдена. «У президента все відбувається навпаки, — сказав він. — Річ не в тому, що Україна не готова до членства в НАТО. Це НАТО не готовий прийняти Україну. І це ще відгукнеться в майбутньому».

Фактор війни — не єдина причина, що сповільнює інтеграційний процес. Зокрема, у Вашингтоні закладають офіційному Києву проблеми з демократією, відсутність боротьби з корупцією і засилля в органах влади російських «кrotів». Але в офісі президента не надто вважають на ці аргументи, наполягаючи на тому, аби у Вільнюсі пролунало конкретне запрошення до блоку. «Навіть якщо озвучуються різні позиції, все ж таки очевидно, що Україна заслуговує бути в Альянсі, — сказав Володимир Зеленський у своєму вечірньому зверненні в понеділок. — Не зараз, — зараз війна, але нам потрібен чіткий сигнал. І сигнал потрібен саме зараз».

Зустріч президентів США та України запланована на середу. Експерти вважають, що їхній діалог навряд чи буде простим. Київ чекає від Вашингтона конкретних рішень, але там наразі готові запропонувати лише додаткові гарантії безпеки. «По суті, це буде гарантія для України, що ми протягом дуже довгого часу оснащуватимемо їхні збройні сили, фінансуватимемо, консультуватимемо, навчатимемо їх, щоб у них була здатність стримування проти будь-якої майбутньої агресії», — повідомила Politico з посиланням на високопосадовців НАТО.

За інформацією видання, більш конкретні нюанси домовленостей обговорюватимуться пізніше. Кожна країна зможе на двосторонній основі визначити з Україною, які зобов'язання вона на себе приймає. Це може бути будь-що, від ППО до танків. Ідея полягає в тому, щоб створити «парасольку безпеки» для всіх, хто готовий надавати постійну військову допомогу. Причому особливості цієї допомоги у сторін можуть бути свої.

До речі, власною безпекою учасники саміту переймаються набагато ретельніше. Країни-учасниці направили сюди близько тисячі військових для охорони і поставили передові системи ППО, перетворивши Вільнюс на неприступну фортецю. Але, попри це, журналісти не втомлюються нагадувати, що столиця Литви розташована за 151 кілометр від Москви і за 20 кілометрів від Білорусі. Схоже, росія й далі наводить на них непереборний страх. ■

НА ФРОНТІ

Пастка для орків

У Бахмуті окупанти потрапили до «вогняного мішка», а на Запоріжжі чинять спротив, поповнюючи резерви

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Українським військовим завдяки високій динаміці бойових операцій вдалося влаштувати російському угрупованню в районі Бахмута серйозну пастку. «Сили оборони України поступово беруть тут окупаційний контингент до «вогневого мішка», відсікаючи їх від логістичних маршрутів, — повідомив начальник пресслужби 26-ї артилерійської бригади Сухопутних військ ЗСУ Олег Калишников. — Якщо нинішня динаміка збережеться, ми візьмемо основні висоти навколо міста, і в такому разі у росіян залишаться лише одна лінія постачання — Бахмут–Попасна. Всі південні та північні траси, які ведуть до міста, будуть під нашим контролем. Особливо якщо зараз ми візьмемо Кліщівку та Верхівку».

Не встиг повоювати тут і спецназ кадрирова «Ахмат». Цих голворізів наші війсь-

кові розбили на під'їзді до бахмутської пастки. Кажуть, хвалені «вигляди» були настільки налякані, що тікали врізнобіч не гірше за необстріляних чмобіків.

Інтенсивні бої тривають також на Запорізькому напрямку, але вибити ворога тут надзвичайно складно. Рашисти збудували на окупованій території регіону кілометри зигзагоподібних, з'єднаних між собою траншей і замінували поля. Аби взяти ці позиції, за словами військових, потрібно спочатку накрити місцевість артилерійським вогнем, а потім просуватися вперед на бронетехніці. Але брак таких машин ускладнює роботу танкістів і піхоти.

Погоджуються з даними експертів і мер Мелітополя Іван Федоров. «Я не бачу намірів ворога щодо відступу, — каже він. — Навпаки, спостерігаємо зворотну тенденцію, коли він підвозить нове й нове гарматне м'ясо до запорізької

лінії фронту. Щоб не вводити в оману себе та інших, я точно не готовий говорити про те, що ворог сьогодні відступає. Зараз надскладно нашим героїчним військовим виборювати кожен квадратний сантиметр. Не будемо говорити про напрямки — ми розуміємо, що Мелітополь і Бердянськ є пріоритетні».

А в Маріуполі окупанти та їхні посібники віднедавна почуватися менш упевнено. Повернення з Туреччини п'ятьох командирів «Азова» стало для них справжнім потрясінням. Особливо незатишно почуватися колаборанти, розуміючи, що пора пакувати валізи. «Досі у них був такий настрій, як у 2014 році, — прокоментував ситуацію радник мера Петро Андрющенко. — Тобто повернеться Україна — нас пробачать, потім забудуть, ми скажемо, що нас змусили, ми помилялися і так далі. Ми тоді таке дійсно бачили,

коли повернулися ті, хто організував псевдореферендуми і навіть зараз щось очолює у Маріуполі». Але тепер, на його думку, так не буде. Після деокупації маріупольці потребуватимуть не просто відплати, а справжньої помсти.

А ось колишній капітан підводного човна «Краснодар» 42-річний Станіслав Ржицький вже отримав своє. У понеділок вранці його розстріляли під час ранкової пробіжки. Подія сталася за кілька днів до річниці трагедії у Вінниці, коли запущений з цієї субмарини «Калібр» забрав життя 28 мирних жителів міста. Тепер рашист займає посаду заступника начальника відділу з мобілізаційної роботи. Тобто й далі продовжував шкодити Україні. Наразі поліція шукає кілера, але, схоже, марно. Той довго відстежував убивцю, але зумів не потрапити до камер спостереження під час його ліквідації. ■

ГЕРОЯМ — СЛАВА!

Не катапультувався, відвів літак

27-річному льотчику Євгену Лисенку, який ціною життя врятував людей, присвоєно звання Героя України

Людмила НІКІТЕНКО

Уродженцю черкаського села Ротмістрівка — 27-річному льотчику Євгену Лисенку, який героїчно загинув у бою з ворогом у небі над Житомирщиною, присвоєно звання Героя України з удостоєнням ордена «Золота Зірка». «За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові», — йдеться в Указі президента України №392/2023, підписаному 8 липня 2023 року.

Як повідомляє «Україні молодій» жителька села Ксаверівка Житомирської області Наталія Куліш, 8 липня — в день народження Євгена Лисенка — було покладено квіти до пам'ятної дошки на місці його загибелі, між селами Окілок і Новопіль. «Для всіх нас Женья як рідний, хоч ми не знали його особисто», — говорить пані Наталія. І додає, символічно, що саме у день народження Євгена Лисенка підпи-

сано указ про присвоєння йому звання Героя України.

«Це, безумовно, дуже важливо для його батьків, дружини, рідних, близьких та всіх небайдужих, адже Євген Лисенко ціною власного життя врятував багато людей. Вічна пам'ять нашому Герою, низький уклін батькам за виховання сина», — каже Наталія Куліш.

Нагадаємо, що 9 березня 2022 року уродженець села Ротмістрівка 27-річний Євген Лисенко, який керував винищувачем МіГ-29, зійшовся у бою з двома російськими літаками. Він збив одного з них, але загинув від ворожих систем протиповітряної оборони. Євген міг би катапультуватися, але відвів свій літак від сіл, над якими проходив бій, бо розумів, скільки жертв мирних людей може бути.

Героя України Євгена Лисенка пам'ятають на Черкащині усміхненим, дуже добрим та щирим. Він мріяв бути військовим з дитинства. У 13 років пішов навчатися до Київського військового ліцею імені Івана Богуна. Закін-

Герой України Євген Лисенко.
Архівні фото.

чив Харківський національний університет Повітряних сил імені Івана Кожедуба. Військово службу проходив у 204-й Севастопольській бригаді тактичної авіації імені Олександра Покришкіна.

В Євгена залишилися батьки, дружина та двоє дітей. ■

■ ЗАХОПЛЕННЯ

Оживають диво-звірі

Волонтерка Олена Почтарьова творить із глини

Черкаська майстриня Олена Почтарьова та її диво-вироби.
Фото Олени ПОЧТАРЬОВОЇ.

Людмила НІКІТЕНКО

У Черкасах волонтерка Олена Почтарьова з 2014 року проводить благодійні майстер-класи з ліплення. Приходять туди і діти, і дорослі. Приємно бачити, як зі шматочка глини їхні руки будують казковий будиночок чи створюють дивовижного лісового звіра.

«Частина коштів від проведення майстер-класів, а їх тільки цього року пройшло понад шість, віддаю на ЗСУ. Також один із видів творчості та збору грошей для ЗСУ — це розмальовка ящиків з-під снарядів», — розповідає «Україні молодій» Олена Почтарьова.

І додає, що після повномасштабного вторгнення разом із друзями зробила в підвальному приміщенні, де до війни була дитяча студія і де вона проводила заняття, волонтерський центр. Усе, що люди приносили туди, розподіляли на блокпости, хлопцям у територіальну оборону.

Наразі, уточнює Олена Почтарьова, продовжують волонтерити. Щоправда, збирати кошти стало відчутно важче. Але все одно зупинятися ніхто не збирається, аж до перемоги над ворогом.

«Купуємо воїнам турнікети, а з останнього майстер-класу передала кошти на квадрокоптер «Мавік» із пристроєм нічного бачення для наших хлопців зі

118-ї бригади тероборони, який збираємося придбати за 250 тисяч гривень», — говорить Олена Почтарьова.

Також, наголошує вона, виготовляємо енергетичні батончики, окопні свічки, багаторазові грілки. Купуємо захисникам не лише турнікети, а й кровоспинні ліки, амуніцію, тепловізори, дальномери. Загалом після 24 лютого волонтерство стало великою частиною її життя.

А ліпити вона мріяла з дитинства. Ще в школі гарно малювала, неабияк відчувала кольори. Хоча ніякої художньої освіти не має. За фахом Олена економіст.

«Ніхто в моїй родині не малює, одна я така», — розповідає вона. Пригадує, як 2020 року деякий час навчалася в елітній академії гончарства в Опішні. Каже, хоч і мала досвід ліплення, але пішла вчитися працювати з глиною, аби дізнатися про це мистецтво якомога більше.

Свій перший виріб виготовила вже в дорослому віці, 2016-го. То була лисичка. Тепер у її доробку чимало різноманітних казкових чотириляпих: котики, баранчики, слоники, зайчатка, телятка, корівки. У важкий час війни диво-звірі черкаської майстрині несуть людям радість, дарують усмішку й надію.

Для натхнення майстрині слугують музеї та виставки, а ще власна фантазія і простори інтернету. Олена радіє, що від-

новлюють поставки слов'янської глини, яку вона використовує у своїй роботі. Матеріал для ліплення їй привозять і друзі, а ще вона сама, коли бачить по дорозі дику глину, копає й пробує ліпити з неї.

«Спочатку займалася копіюванням, а зараз в основному все своє, з голови. Сідаю ліпити, і глина сама диктує форму», — ділиться творчими буднями Олена Почтарьова. Щоправда, іноді, зізнається, буває й так, що хочеться зліпити лева, а в ході глиняної творчості у світ приходить не лев, а якесь інше звірятко.

«Усе по-різному, залежить від настрою і глини», — пояснює мені пані Олена, якій особливо до душі виходить із печі, творчість Марії Примаченко.

«Мені подобається підбирати кольори, я милуюся тим, як вони лягають на глину. А ще люблю додавати дрібні елементи, щоб виріб ставав живим», — говорить Олена Почтарьова. А трапляється й так, коли черговий казковий звір виходить із печі, то Олена розуміє, що розфарбовувати його не треба. І залишає таким, як є. Бо ж він гарний і неповторний у своїй красі.

Свої вироби, каже вона, не рахує. Але всі любить. І якщо бачить, що людині подобається те чи інше її творіння з глини, то дарує або продає. «Хочу, щоб вони несли радість людям, як і мені», — підсумовує Олена Почтарьова. ■

■ ЮВІЛЕЙ

Сто років Перша

Черкаська дитяча музична школа №1 імені Миколи Лисенка підготувала понад вісім тисяч музикантів

«Сто років Перша» — Черкаська дитяча музична школа №1 імені Миколи Лисенка.
Фото надане Черкаською міськрадою.

Людмила СТРИГУН

Дитяча музична школа №1 імені Миколи Лисенка міста Черкаси відзначила 100-літній ювілей. Святкові урочистості та концерт «Сто років Перша» організували колектив викладачів та учні. Понад три години поспіль згадували мистецьку історію та музикували на сцені Черкаської обласної філармонії. Ювіляри приймали вітання від міської та обласної влади, друзів, меценатів і дарували свої музичні композиції гостям.

«Відкриття народної музичної школи, яка розташована в історичній будівлі, спорудженій ще в 70-х роках XIX століття в центрі міста, стало початком розвитку професійного музичного мистецтва не лише в місті, а й у всій Черкаській області», — розповіли «УМ» у міській раді Черкас.

За своє століття школа підготувала понад 8 тис. випускників. Багато з них стали професійною основою інших мистецьких закладів Черкас, відомими виконавцями та особистостями в Україні та світі. Нині школа посідає почесне місце серед музичних шкіл країни, її учні вибороли тисячі призів різноманітних конкурсів.

За словами директорки школи, заслуженої працівниці культури України Юлії Темченко, історія музичної школи — це історія Черкас. «Навіть у війну наші викладачі шукають способи, щоб не порушувати навчальний процес, працюють і в бомбосховищі, і онлайн, проводять додаткові заняття, репетиції. Адже головна мета колективу — зберегти те, що ми маємо: свої надбання, свою школу, своїх дітей», — говорить пані Юлія.

Нині в дитячій музичній школі №1 працюють 82 викладачі, навчаються 625 дітей, організовано навчальний процес із 24 спеціальностей. Школа поєднала в собі традиційні форми навчання з інноваційними технологіями та програмами.

Міський голова Черкас Анатолій Бондаренко, який був на 100-літньому ювілей музичної школи №1, каже, що пишеться самобутнім, відданим та небайдужим колективом музичної школи, який у ці буремні часи продовжує розвивати таланти наших дітей.

«Ми ж зі свого боку й надалі підтримуватимемо заклад. Заради наших дітей маємо жити, працювати кожен на своєму фронті й перемагати. Дякую незламним ЗСУ за можливість у нашого юного покоління спілкуватися, навчатись і займатись творчістю», — підсумував черкаський міський голова Анатолій Бондаренко. ■

■ ВИРОБНИЦТВО

Без капелюшків до кращих часів

У Каневі припинила роботу найбільша грибно ферма

Людмила СТРИГУН

У Каневі з липня припинила грибне і компостне виробництво агропромислова група компаній «Верес», законсервувавши своє устаткування. Про це повідомляє «Україна молода», посилаючись на інформаційне агентство UMDIS.

Останнім часом компанія, яка працювала на ринку з 2004 року, намагалася знайти орендаря і зберегти виробництво, але

безуспішно. Левову частку врожаю печериць збирали для потреб власного консервного цеху — мариновані гриби «Верес» відомі більшості жителів України.

Загалом грибна ферма цього виробника у Каневі складається з 36 камер вирощування печериць по 700 квадратних метрів у кожній, що робить її найбільшою в Україні. У кращі часи виробництво сягало 450 тонн грибів на місяць. Компостне виробництво становило до 3,5 тисячі тонн

компосту Ф2 на місяць. Причиною ж закриття стали збитки за останній час.

Нагадаємо, що названа група компаній входить до промислово-інвестиційної групи «Смарт-Холдинг», є вертикально інтегрованим бізнесом у сфері FMCG, що спеціалізується на виробництві продуктів харчування, зокрема консервованої продукції, соусів. До російського вторгнення група об'єднувала два переробні та два сільськогосподарські підприєм-

Повномасштабна війна заморожує виробництво.
Фото з сайту landlord.ua.

ства, логістичний центр зі зберігання продукції та господарство з вирощування печериць. На по-

тужностях групи щорічно переробляли до 25 тис. тонн плодоовочевої продукції. ■

ПИТАННЯ РУБА

Глобальне випробування
війноюПрезидентство катастроф і чоботи
Порошенка на Володимирі Зеленському

Тетяна ПАРХОМЧУК

У світі — нова хвиля захоплення президентом України Володимиром Зеленським. Це свідчить про те, що міжнародне співтовариство слідує за кожним його кроком, аналізує його слова, вчинки. А він напередодні саміт у Вільносі, як жартують українські соціальні мережі, мотався по світу як електровіник, і скрізь є результат. Скажімо, публічно пояснив на пальцях болгарському президенту, як потрібно батьківщину любити, привіз із Туреччини додому звільнених із російського полону командирів «Азова» тощо.

І, зрештою, відзначився в інтерв'ю американському онлайн-медіа ABC News. Цю розмову смачно переживають на різних континентах. Очевидно, 95-квартальний досвід гротескного стилю політичних клинів став у нагоді. Наприклад, за кордоном цитують відповідь на запитання журналістки ABC News Марти Раддатц, чи хвилюється він щодо зміни влади у США після виборів і як ставиться до заяв експрезидента Трампа швидко покласти край російсько-українській війні.

«Бажання покласти край війні — це прекрасно. Але це бажання має ґрунтуватися на певному реальному досвіді. Що ж, схоже, Дональд Трамп свого часу вже мав ці 24 години. Ми були в стані війни, не повномасштабної, але війни. Але в нього, мабуть, були якісь інші пріоритети», — відповів український президент.

Зеленський зауважив, що територіальні поступки не можуть бути предметом переговорів щодо припинення війни.

«Якщо ми говоримо про те, щоб закінчити війну, змусивши нас відмовитися від наших територій, думаю, що таким чином президент Байден міг би закінчити її навіть за п'ять хвилин. Але ми б не погодилися», — іронічно зазначив Зеленський.

І саме така популярність Зеленського серед пересічних мешканців різних країн і тримає штормовий рівень вимог іще більшої допомоги Україні в боротьбі з російським агресором.

Водночас через гострий язик Зеленського на момент написання матеріалу президент США Байден і канцлер Німеччини Шольц розглядали питання, дати чи ні можливість виступити українському президентові на саміті НАТО. Тепер, пане Зеленський, ви на собі відчуваєте, що це таке, коли пресують опозиційні голоси і ЗМІ. Через що усередині країни є свої запитання, а також і через інші причини претензій до глави держави, й це притому, що ми цінуємо його зусилля і здатність тримати увагу світу у фокусі війни росії проти України.

Трансформація війною

Отже, чи можна сьогодні, в липні 2023 року, говорити про зміни у свідомості Володимира Зеленського порівняно з 2019 роком, коли він став президентом, абсолютно не маючи політичного досвіду?

Так, ми спостерігаємо певну зовнішню еволюцію президента та його оточення від «какає різниця» до декомунізації об'єктів. Однак виступи пишуть спірайтери, але задання й те, що потрібно донести до людей, ставить президент. Ми на це сподіваємось.

Проте ця трансформація — навіряд чи особисте переродження Зеленського, вона, найімовірніше, пов'язана з війною росії проти України.

Адже нинішня владна команда зіткнулася із дуже серйозними викликами не лише для України, а й для себе особисто: бажанням ворога її фізично знищити, позбавити влади, вигнати з рідної країни. Ми не знаємо, як і чи змінювався б Володимир Зеленський, якби не було цих викликів. Так само, як ми не знаємо, що буде та як виглядатиме внутрішній світ Зеленського і його команди, коли ці виклики зменшаться або зникнуть узагалі.

Президентство катастроф

Президентство Зеленського українські політологи назвали президентством катастроф. У них сам чинний президент не винен. Принаймні у пандемії коронавірусу — точно.

2019 року прихильники Володимира Зеленського мали очіку-

вання на певний інший стиль президентства. Мовляв, нові люди, економічні реформи, боротьба з корупцією, припинення військового конфлікту...

Електорат чинного президента вхопився за ідею спільної побудови соціально успішної, багатой держави, в якій економіка — на першому місці.

Нагадаємо, за кілька тижнів до повномасштабного вторгнення росії і в офісі президента, і сам глава держави говорили: не треба лякати людей можливим нападом, тому що буде проблема для економіки.

Отже, президентство було спрямоване на економічний фактор, а насправді Зеленському довелося зіткнутися з абсолютно іншими викликами. Окрім пандемії, — війна з росією. І якщо першу кризу передбачити було неможливо, то загострення з агресором читалося в подіях 2019 року.

Перманентні запитання чекають на відповіді

Однак цікаво, чи зміг би зараз президент Володимир Зеленський відповісти на запитання, котрі перед ним ставить значна частина суспільства. Наприклад, щодо кадрових помилок, котрі, можливо, стали причиною того, що під час повномасштабного наступу не було вчасно дано відсіч на Херсонщині. Зокрема, його помилка призначення Баканова. На ці та інші подібні запитання ми ще не чули відповіді. Ми очікуємо почути їх після війни, за умови, що житимемо в демократичній державі.

Президент Зеленський на острові Зміїний: перемога буде за нами.

Адже одразу після війни мають бути створені відповідні комісії, котрі й робитимуть «розбір польотів» діям президента, генерального штабу Збройних сил України, певних відомств напередодні війни. І підготовка до війни також має стати важливою темою для розслідування після того, як закінчиться війна.

Провокатор активно діє?

Але важливо, щоб до моменту цих розброк Зеленський сам собі відповів на всі гострі запитання. Як-от, коли він балотувався на посаду президента України, чи увлявся рівень небезпеки війни?

Ми ж пам'ятаємо, як він говорив Петру Порошенку під час знаменитих дебатів на стадіоні: «Ви маєте відповідати, чому війна досі не закінчилась. Ось такий ви головнокомандувач! Спасибі вам за все».

Це було саркастично сказано щодо попередника, який намагався політично стримати велику війну впродовж практично всього свого перебування на посаді.

Але зараз оприлюднюють такі самі претензії вже до чинного пре-

та владімір путін, що головною політичною метою російської держави є приєднання українських територій.

Водночас виникає запитання, а що, під час такої війни не може бути корупції з українського боку? Може. Під час війни корупція буває завжди. Чи під час війни не може бути зловживання і узурпації влади? Саме під час війни і створюється питома тло для зловживань владою.

Чи під час війни не може бути кадрових помилок? Можуть.

Але питання в тому, що, якби президент російської федерації хотів припинити цю війну, вона закінчилася б за 24 години, незалежно від бажань Володимира Зеленського сьогодні чи Петра Порошенка вчора. Від президентів України не залежить, на жаль, закінчення війни, бо ми не є державою, котра на когось напала. Ми обороняємось тими силами, які в нас є; тими можливостями, котрі нам надають союзники; і сподіваємось своєю перемогою в якомусь осяжному майбутньому її закінчити.

Тому ІПСО — претензії до Зеленського, мовляв, війна не закін-

— інша держава. Що вчорашня твоя аудиторія, яка кайфувала від тебе, може чинити звірта в Бучі, Ірпені, Маріуполі.

І, можливо, ми колись дізнаємось, що відбувалося в період переосмислення всередині Зеленського, коли він це почав усвідомлювати. Можливо, коли Зеленський буде щиріший і доступніший для своїх вітчизняних журналістів, ми почуємо відповіді й на ці запитання. Наразі ми розуміємо, що в нього інші турботи.

Не програти демократію

Зараз чимала частина суспільства переймається тим, аби не сталося так, що ми виграємо війну, однак програємо демократію. Хоча, на наш погляд, такі перспективи були б можливі за правління віктора януковича.

Можна сказати, що певні елементи цього проглядалися 2019-го, коли створювали умови для тих чи інших олігархічних домовленостей із москвою. Бо будь-який узурпаторський режим будують на грошах. Він не може існувати без фінансового базису. Для узурпації влади, для знищення демократії потрібні гроші. Це

Сьогоднішні ІПСО — претензії до Зеленського, мовляв, війна не закінчується, бо він у цьому зацікавлений, створюють люффт для продовження її на невизначений час. По суті, це творення такого ж образу, що був намальований 2019 року Петру Порошенку і російською пропагандою, і українськими олігархами. Що його використав на дебатах-2019 кандидат у президенти Володимир Зеленський.

зидента Володимира Зеленського. І виникають нові запитання: хто підкидав як шпартгалку Зеленському такі звинувачення до Порошенка тоді, 2019 року, а тепер уже як докір висуває і йому?

Це одні й ті ж самі люди, котрі «думали», що війна не закінчується, бо в ній зацікавлений Петро Порошенко, а тепер у цьому ж звинувачують і Володимира Зеленського? І це сьогодні лунає все частіше, тому що Зеленський боїться дати відповідь на запитання, що відбувалося перед війною; тому що його оточення збагачується на війні; тому що війна — це чудово тло для корупції і для посилення закручування гайок владою, її узурпації.

Ми знаємо, що насправді ця війна відбувається тому, що в ній зацікавлена російська федерація

чується, бо він у цьому зацікавлений, створюють люффт для продовження її на невизначений час.

По суті, це творення такого ж образу, що був намальований 2019 року Петру Порошенку і російською пропагандою, і українськими олігархами.

Чия аудиторія чинить звірта?

Якщо повернутись до подій чотирирічної давнини, коли Зеленський став президентом, то ні він, ні його команда не усвідомлювали причин війни. Бо вони довгий час були частиною єдиного цивілізаційного простору з росією. «Кварталівці» туди часто їздили, мали там своє коло спілкування і достойне визнання. А от коли Зеленський став державним діячем, то з часом через розрив шаблону почало приходити прозріння, що все-таки росія

по-перше. А по-друге, принаймні в публічних виступах Зеленського останні місяці не відстежується тяга до диктаторства. А що буде далі — побачимо.

Щодо грошей, економіку через війну практично втрачено. Ми стовідсотково залежні від міжнародних партнерів і донорів. До того ж затягнуто в часі процедуру вступу до Європейського Союзу, що насправді є просто процесом виконання вимог. Головна частина котрих — швидка зміна українського законодавства, якщо ми хочемо, як каже Зеленський, прискорити процедуру вступу до ЄС.

Путін зробив Україні величезний подарунок (хоч би як цинічно в нашому трагічному сьогоднішньому це звучало), він зробив нашу країну залежною від демократичного світу, від демократії. ■

Алла ФЕДОРИНА
Суми

Таксист виявився говірким, тож за кілька хвилин зачепили й неминучу тему війни. «Та це не війна, це знищення», — сказав він. Я погодилася, згадавши недобрим словом росіян. «Та при чому тут росіяни! Це ж Америка проти росії воює нашими руками. А все для чого? Нас хочуть знищити!» — «Ви хочете сказати, що росія ні при чому?» — «Та ні, я не за росію». — «Так поясніть, який сенс Америці знищувати Україну?» — «Та це даже не Америка, не путін і не Байден, це сили повище стоять».

Типовий зразок конспірології, подумалося. А з нею, як кажуть експерти, сперечатися найважче: тут не оперують фактами, тут не діють аргументи, — винятково емоції та побудована на них віра у вселенські змови, інопланетян серед політиків, протиковідну вакцину як інструмент «чипізації»...

«От побачите місяців за три», — туманно пообіцяв мені таксист. «Це ви краще подумайте: ваші теорії придумані російською пропагандою. Бо це — один із варіантів «відмазки», що росіяни ні при чому і винен хтось, а не вони»...

Що росте на цьому полі

Хоча Сумщина пережила й облоги, й окупації, а регулярні жорстокі обстріли переживає і досі, ставлення до війни тут не однотайне. Маючи найдовший в Україні кордон з росією, область має, відповідно, найбільше побутових зв'язків, звичок, прихильностей. І якщо хтось відмовився від них ще у перші дні війни, то хтось сповільнено перетравлює дисонанс між уявленнями, усталеними за багато років «братерства», і реальністю.

Цьому сповільненню сприяють і нерозпорядливість влади або ж її нездатність здійснювати правильні комунікації. І «арестовичетерапія», коли нас змушували вірити, що два-три місяці можуть «закрити» питання війни, а коли пройшло вже кілька разів по два-три, то в когось підступила депресія... І, звичайно, інформаційні «зливи» ворога, що невтомно каламутять свідомість.

Сумський пресклуб за підтримки Академії української преси провів фокус-групове дослідження на тему «Інформаційні загрози у прикордонних громадах Сумщини». Активісти, журналісти, внутрішньо переміщені особи поділилися своїм розумінням сучасного інформаційного поля прикордоння.

Формат дезінформації за місяці війни змінився. Від відвертих фейків, що були на початку, зараз перейшли до «розбавленої» дезінформації. Інфопростір став більш фільтрований, — зауважив місцевий блогер. Але навіть в офіційних джерелах трапляється неперевірена чи неповна інформація, — розповідають учасники спілкувань. Тому, крім інформації офіційної (оскільки «у нас також правди не кажуть»), не особливо відсіюючи, користуються соціальними мережами, телеграм-каналами та джерелами російської сторони. З останнім проблем немає: через кордон без перешкоди приходять сигнали ворожого мовлення. «У нас досить вільно працює російське радіо, десь п'ять станцій: «Мір Белогор'я», «Маруся», «Маяк»... Більшість каналів — це російське телебачення», — розповідають у Великій Писарівці.

Найпоширенішою, звичайно, є інформація, що передається з уст в уста, — від рідних, знайомих, колег, пацієнтів/клієнтів. Особливо активно обговорюється війна, й тут перевагу надають, так би мовити, інсайдерській інформації. Військові, члени їхніх родин, місцеві посадові особи — всі вони щось розповідають, і люди готові цьому вірити. Бо ж війна — за вікном, а інформацію про неї отримують лише з центральних

медій; на місцях повідомляють статистику обстрілів, переповідають ті ж центральні новини, не узагальнюють і не аналізують. Ніби правильно — з огляду на потребу відсіювання інформації. Та іноді все ж варто давати не лише сухі дані, адже будь-яка тріщина в нашому інформуванні швидко заповнюється чужою дезінформацією.

Найпоширеніші на прикордонні маніпулятивні, деструктивні теми — ворожий наступ і зловживання місцевих чиновників.

Особливо активно чутки про чергову навалу росіян були розповсюджені напередодні річниці великої війни. Дехто, навіть не стовідсотково довіряючи такій інформації, виїздив на певний час на іншу територію.

Чутки про наступ, про початок евакуації, якісь іще потужніші ракетні обстріли виникають у соцмережах регулярно. Гірше — їх подекуди транслюють місцеві посадовці, а вони ж — дивимося вище! — є тими, кому місцеве населення швидше довіряє, аніж не довіряє.

«Тема атаки та наступу з боку Росії навіть мене змусила виїхати. Адже коли це чуєш від місцевої судді, то починаєш довіряти інформації», — поділилася співрозмовниця.

Турбує й обговорювана евакуація прикордонних сіл — наче для створення захисної мілітарної зони вздовж кордону. «Спочатку розповідали, що будуть евакуювати населення в межах двокілометрової відстані від кордону; а тепер вже кажуть про 20 та 40 кілометрів. Ясно, серед жителів сіться страх».

У Краснопільській громаді поширювалася інформація про зловживання з боку влади при роздачі гуманітарної допомоги. «Це тема, на якій часто маніпулюють, — говорить учасник обговорення. — І це — політична маніпуляція, тобто розпочалася боротьба між політичними опонентами».

Час виривати бур'яни

Журналіст Олександр Соломко з Ямполья розповідав: їхня знімальна група поїхала до одного з прикордонних сіл півночі області, щоб зняти сюжет про обстріли з боку росії. Місцеві мешканці з коментарями не поспішали, російську сторону не таврували, бо «це ж і Україна винна». В чому винна? Та, виявляється, провокує наша сторона росією, тож вона змушена відстрілюватися. Так працює з самого початку війни запущена формула «не все однозначно». Що саме не однозначно? Не розбили ось цього будинку, не убили он ту родину, не зруйнували школу? «Та...» Насаджуваний росією нарратив, що

МІДІА ДЛЯ МАС

Не вір — перевір!

Основні правила побудови кожним власних кордонів для відмежування від російської брехні та дезінформації

Всі українці вже мають добре усвідомити, що росія відверто бреше, щонайменше з 2014 року. Зображення з сайту radiosvoboda.org.

Україна спровокувала війну, діє, попри докази, які щодня у вигляді бомб і снарядів скидає на нас ворог...

Інформації справді дуже багато, часто вона є суперечливою. Пересічній людині в зоні обмеженого доступу до джерел зорієнтуватися непросто. А ілюзію, що «всім усе доступно, бо всі ми в інтернеті», треба забути надовго. Хто цього не розуміє, — приїдьте, погостуйте у прикордонних селах, — часто не лише інтернету не зловите, а й «мобількою» не скористуетесь.

Відтак як зрозуміти, що є правдою, а що — фейком?

Проти ворожих голосів рецепт сталій: критично сприймати будь-яку інформацію. Знати, що, якщо немає посилання на джерело інформації, — вірити повідомленню не варто. Розуміти, що серед

ка політичних наук, доцентка Сумського державного університету, керівниця Центру соціальних досліджень.

Рецепт і тут існує: перевіряти повідомлення краще не в соцмережах чи меседжерах, а в авторитетних перевірених медіях, скажімо, з українського «білого списку», визначеного Інститутом масової інформації на основі моніторингових досліджень. До нього включено видання, що намагаються бути достовірні: Суспільне, hromadske, «Ліга», «Українська правда», «Укрінформ», «Дзеркало тижня», «Бабель», НВ та «Еспресо». <https://detector.media/infospace/article/209605/2023-03-31-monitoring-imii-vyznachuy-devyat-nayuyakisnishykh-onlayn-media-ukrainy/>.

Та, як часто буває, діють не так ті вороги, як добрі люди.

«Ми довго не знали, про що потрібно дбати, зате ворог добре знає, куди потрібно бити... Тим часом мусимо вистояти. І вчимося цього».

численних телеграм-каналів, які доступні і які ми так масово споживаємо, дуже багато тих, якими керують російські спецслужби. За дослідженнями медійної організації «Детектор-медіа», понад 300 телеграм-каналів, що користуються більшим чи меншим попитом, є розповсюджувачами російської пропаганди. Хочете звірити список із ними, що читаєте ви? Будь ласка — <https://detector.media/monitoring-internetu/article/205954/2022-12-14-kremlivska-gidra-300-telegramkanaliv-yaki-otruyuyut-ukrainskyu-infoprostir/>.

Жителі схильні ставити під сумнів усю інформацію. Намагаються шукати та перевіряти її з різних джерел. Проте це може ще більше нагнітати негативні емоції, адже люди говорять, що намагаються дивитися кілька джерел, але яким із них вірити, точно не знають», — пояснює ведуча фокус-груп Андріана Костенко, доктор-

«Місцеві органи влади мляво реагують на розвінчування чуток, часто на офіційних каналах нічого про це не йдеться», — підсумовує фокус-групи Андріана Костенко. Краснопільці, щоправда, відзначили сайт селищної ради, який намагається корегувати місцеве інформування. Але, як уже йшлося, часом саме посадові особи стають розповсюджувачами неперевіреної інформації. Притому, що основна заповідь протидії фейкам — не поширювати!

У рекомендаціях органам місцевого самоврядування на підставі проведених досліджень Андріана Костенко наголосила: «Потрібно здійснювати моніторинг чуток і фейків із подальшим розвінчуванням їх на офіційних сторінках та у місцевих ЗМІ. Передбачити навчання посадових осіб територіальних громад на предмет виявлення дезінформації та протидії фейкам, у тому числі й у своєму середовищі (серед

депутатів, посадових осіб, родичів тощо). Передбачити навчання осіб, відповідальних за комунікацію з населенням для налагодження системної та оперативної роботи в умовах інформаційної війни».

Немало людей зізнаються, що не дивляться телебачення. І щодо єдиного (і фактично єдинопартійного) марафону — неординарний відгук: це наша, але ж пропаганда! Довіри немає. Реакції на подібні зауваження, що вже давно лунають від авторитетних медіаекспертів, в організаторів марафону теж немає.

Щодо ж ямпільської ситуації, то вона ілюструє ще одну величезну хибу та прорахунок української ідеології: нерозуміння впродовж багатьох років, що інформування — це сфера державної безпеки. Скільки доказів і скільки разів було висунуто вимогу щодо потреби забезпечити прикордонні райони країни вітчизняним мовленням! Наголошувалося: місцеві медіа важливі і держава повинна їх підтримувати.

Не створили реального українського інформаційного поля, не напрацювали, не переконали. Робити це зараз значно складніше, бо ж читаємо: внаслідок російського обстрілу 17 червня 2023 року пошкоджено телевежу в Білопільці. Мовлення українських теле- та радіоканалів тимчасово припинено, повідомила представниця Нацради з питань телебачення і радіомовлення в Сумській області Лариса Якубенко. За її інформацією, це вже четвертий обстріл телевежі у Білопільці з початку повномасштабного вторгнення.

Ми довго не знали, про що потрібно дбати, зате ворог добре знає, куди потрібно бити...

Тим часом мусимо вистояти. І вчимося цього. Не зустріла жодної людини, яка повірила інформації, що Залужний втік за кордон... Не зустріла жодної думки, що Пригожин — надія України...

Вчимося не вірити, вчимося перевіряти. ■

ГЛАС НАРОДУ

Андрій Биченко: «Для українців свобода абсолютно реальна, на відміну від росіян»

Остаточне прощання з СРСР

Ірина КИРИЧЕНКО

Для нашого часу характерним є прагнення українців до демократії, наші громадяни обирають свободу нарівні з безпекою, бачать Україну впливовою європейською країною в майбутньому, в переважній більшості готові захищати її від ворога й остаточно попрощалися з СРСР. Такі висновки нещодавно проведеного Центром Разумкова соціологічного опитування на тему «Суспільно-політичні орієнтації громадян України».

Наш співрозмовник – директор соціологічної служби Центру Разумкова Андрій Биченко.

Стрімко рухасмося до демократії

■ Андрію Валентиновичу, прикметно, що опитування велике – 2020 респондентів, зроблене методом особистого інтерв'ю. Як усе відбувалося?

— Наша команда працює в усіх підконтрольних Україні регіонах і там, де не відбувалися безпосередньо бойові дії. Це трохи складніше, ніж до лютого 2022 року, але й зараз маршрути відбираються випадковим чином і далі у помешканні респондентів відбувається опитування.

■ Цікавою є проблема ставлення до демократії. За умов війни люди прагнуть демократії ще більше, ніж у довоєнні часи.

— Чому оцінки громадян щодо демократії децю кращі, ніж були до війни? Адже зрозуміло, що в умовах і війни, яка є причиною більшості нинішніх негараздів, і воєнного стану, що є наслідком війни, діє режим, який прямо обмежує деякі демократичні норми. Проте оцінки і стану демократії в Україні, і прагнення до демократії у громадян не змінилися. Тож причину досить високих оцінок рівня демократії порівняно з довоєнною ситуацією, радше, слід шукати у довоєнних проблемах, – а вони традиційні, передусім це відсутність реального верховенства права, від якого тягнуться й інші проблеми.

Під час війни і воєнного стану, коли обмеження демократії неминує, прагнення до неї не зменшилося, і, на мою думку, це надзвичайний результат.

■ Але більшість респондентів хочуть бачити при владі сильного лідера, не залежного від парламенту та виборів?

— Якщо сильного лідера вважають хорошою формою правління трохи більше 60% опитаних, тобто дві третини, то понад 90% опитаних вважають хорошою або дуже хорошою демократичну політичну систему. Ба більше, 58% опитаних одночасно вважають хорошою і демократичну систему, і сильного лідера, не залежного від парламенту та виборів.

Це все значить, що громадяни насправді хорошою вважають не класичну авторитарну владу, вони оцінюють, радше, нинішню ситуацію, коли президент отримав значно більше повноважень, і не бачать у цьому на даний момент як мінімум загрози демократії.

■ Військових при владі вважають благом 28% опитаних.

— Так само і про військових. Їх більше розглядають зараз як захисників, а не як військо з політичної точки зору.

■ Середній бал, що характеризує, наскільки демократично управляється наша країна, за 10-бальною шкалою зріс від 3,8 бала у 2017 році до 6,2 бала у 2023-му.

— Оцінки демократії і прагнення до неї, радше, або не змінилися, або зросли з початком війни. Це вказує на те, наскільки демократичним є зараз українське суспільство, громадяни досить позитивно з погляду розвитку демократії та демократичного спрямування країни оцінюють ситуацію.

■ Проте дві третини опитаних вважають, що Україна ще не є повністю демократичною державою, але рухається у напрямку демократії.

— Власне, це дійсно так. Але ми ба-

чимо, що в цьому питанні, якщо порівнювати з 2010 роком, значно, майже у півтора раза, збільшилась кількість тих, хто вважає, що Україна є цілком демократичною державою (з 12,5% до 18%). Дійсно, до двох третин з 54% збільшилась частка тих, хто вважає, що Україна не є цілком демократичною державою, але рухається у напрямку демократії.

І при цьому майже втричі – з 21,5% до 7% – знизилася частка тих, хто вважає, що Україна не є демократичною державою і не рухається у напрямку демократії. Це порівняно з 2010 роком, коли в країні не було війни і всі проблеми були лише внутрішні. Це засвідчує, що Україна досить стрімко рухається до того, щоб стати демократичною державою.

Наш вплив на дії уряду – низький

■ Для громадян важливо мати можливість впливати на дії влади. Порівняно з 2020 роком зменшилася (з 34% до 28%) частка громадян, які вважають, що політична система не дозволяє їм впливати на дії уряду, але також зменшилася (з 17% до 12%) сумарна частка тих, хто вважає, що політична система дозволяє таким людям, як вони, впливати на дії уряду безумовно або достатньою мірою.

— Щодо впливу на дії влади можна сказати, що ситуація змінюється не сильно. Якщо ми подивимося на інше питання цього опитування, яке раніше оприлюднювалося, то довіра до президента, до Збройних сил України й інших формувань, які беруть участь у захисті держави – Національній гвардії, Прикордонних військ, – дуже висока, в той час як оцінка ставлення до держслужбовців у цілому залишається дуже низькою.

Тобто, дійсно, можна сказати, що як мінімум у розумінні суспільства є дві частини влади: одна – та, на яку громадяни на виборах мають вплив, і сили оборони України (звичайно, громадяни їх не обирають, але тут ситуація така, що, мабуть, у всіх або переважної більшості громадян є родичі, знайомі, друзі, які перебувають у лавах Збройних сил або інших формувань, і переважна більшість громадян не відділяють ці структури від власне суспільства, від народу в цілому).

Є виборні органи влади, до яких досить високий рівень довіри, і є ті, які чинять значний вплив на життя громадян, але при цьому в більшості людей на них немає жодного впливу, незважаючи на те, що громадяни сплачують податки, а держслужбовці за рахунок податків живуть. І в цьому, на жаль, ситуація не змінюється. Вона була досить поганою, за оцінками громадян, і до війни в цілому, і до початку широкомасштабної війни, і залишається досить поганою досі.

■ А що це за органи влади, на які немає впливу?

— Це невиборні держслужбовці – виконавча влада різних рівнів, профілів і спрямувань, крім захисту держави, крім силових органів. Це апарати міністерств, адміністрацій, районних, обласних, міських. Тобто це саме та когорта чиновників, про існування яких люди не знають до того часу, поки ці чиновники не створять їм проблеми.

Андрій Биченко.

Фото з особистого архіву.

Бачимо Україну незалежною впливовою державою

■ За необхідності вибору, що є важливішим – свобода або рівність, – 75% опитаних обирають свободу. Якщо вибір між свободою та безпекою, обирають частіше безпеку. Однак вибір на користь безпеки зараз істотно менший, аніж у 2020 році. Тоді перевагу безпеці надавали 66% українців, а зараз 54,5%.

— Зараз можна сказати, що дійсно є деяка перевага у бік безпеки, але в принципі більш-менш однакові стали частки. Можливо, основна ментальна відмінність між українцями і росіянами – це те, що для українців свобода є абсолютно реальною цінністю, на відміну від росіян. І тут ми бачимо, що, незважаючи на бойові дії, на ракетні обстріли, тобто на дійсно небезпечну ситуацію, значення свободи навіть у порівнянні з безпекою для українців зростає, не кажучи вже про порівняння з рівністю і добробутом. Це підтверджує гіпотезу про прагнення до свободи як невід'ємну частину українського менталітету і підтверджує тезу про те, що з боку України це перш за все війна за свободу.

■ Яким наші люди бачать майбутнє України?

— Передусім кидається в очі, що збільшується частка тих, хто вважає, що Україна у майбутньому буде високорозвинутою, демократичною, впливовою європейською країною (з 40% у 2020 році до 64% у 2023 році). Водночас зменшується частка тих, хто вважає, що Україна буде слаборозвиненим придатком росії (з 2% до 0,3%) чи Заходу (з 10% до 3%). Все ж таки у переважної більшості громадян викристалізується суспільне бачення України як незалежної держави, яка матиме вплив у світі й не буде чийось там придатком.

■ У східному регіоні вищою є частка респондентів, які дотримуються думки, що Україна буде країною, яка йде особливим шляхом розвитку, як, наприклад, Китай, – 22,5%.

— Саме цей пункт – що Україна буде країною, яка йде особливим шляхом розвитку, – не збільшується й не зменшується. У цілому зберігається приблизно 15-20%. Тому можна говорити, що попит у політичному просторі на таку позицію залишається.

■ Готові захищати країну 67% опитаних, 74% серед чоловіків і 60,5% серед жінок.

— В усіх регіонах є готовність захищати країну. Вона зростає порівняно з довоєнним періодом. Насправді ми побачили реальну готовність захищати, ми

побачили це і вживу, і у соціологічному опитуванні.

■ Навіть серед тих, кому 60 і більше років, понад половина людей готові до захисту.

— Ми бачимо, що по-різному можна захищати державу. Були і такі випадки, коли на окупованих територіях пенсіонери й особливо пенсіонерки чинили опір. У тій же Харківській області збирали зброю і переховували до того часу, як прийдуть Збройні сили України. Мені здається, що в цьому нічого дивного немає.

■ Прощання з СРСР. Протягом останніх років істотно зросло число громадян, які негативно ставляться до можливості відновлення СРСР у будь-якій формі.

— Ми можемо сказати, що зараз уже з великою натяжкою можна назвати наше суспільство навіть пострадянським, тому що ставлення до СРСР абсолютно негативне. Це спостерігалось і раніше, та цей процес був досить повільний, зі зміною поколінь.

Ще до початку війни у 2014 році ставлення до СРСР з часом стало більш негативним, а з 2022 року відбулося різке зростання негативного ставлення до СРСР. Оскільки саме під виглядом відновлення чи то СРСР, чи то якихось радянських принципів та традицій відбувалося великою мірою вторгнення і чинили всі звірства росіяни, тому зараз дійсно видно, що дуже мало ймовірно, щоб українське суспільство повернулося до якоїсь ностальгії за радянським союзом. Це видно і в тому, що прагнуть відновлення СРСР лише 3,5%. Якщо у 2014 році, це взагалі до війни, середня оцінка справедливості радянського суспільства порівняно з сучасним українським суспільством була вищою, 6,2 бала за десятибальною шкалою, то зараз, навпаки, середня оцінка справедливості сучасного українського суспільства – 6,7 бала. Вона значно вища, ніж середня оцінка справедливості радянського суспільства – 3,1 бала...

Лише 5% опитаних хотіли б відновлення порядків часів СРСР. Можна сказати, що прагнення до СРСР зараз в українському суспільстві є досить маргінальною течією.

■ Обираючи між моделями суспільного розвитку – європейською та російською, український соціум залишив російську на маргінесі – за неї висловилося 0,4% опитаних.

— Сильно переважає європейська модель – 73% опитаних віддали їй перевагу. Але ми бачимо, що все ж таки в українському суспільстві є ті ж самі 15-20% людей, які зорієнтовані на особливий, свій шлях України, не пов'язаний з ЄС. ■

Тетяна ПАРХОМЧУК

Російсько-українська війна, що триває з 2014 року, поставила під сумнів політичний спадок колишнього канцлера Федеративної Республіки Німеччина Ангели Меркель. У німецькому бундестазі ексканцлера Ангелу Меркель звинувачують у тому, що вона була занадто лояльною до диктатора путіна. На посаді канцлера Меркель ухвалила низку рішень, які в підсумку зробили можливою агресію росії й повномасштабне її вторгнення в Україну та за які вона має нести відповідальність. Про це заявила голова комітету з питань оборони в бундестазі Марі-Агнес Штрак-Циммерманн. Про це кажуть і чимало інших політиків.

Путін зіпсував Меркель її історію

Першою великою помилкою в цьому плані депутат бундестагу вважає відмову Німеччини відкрити для України шлях до членства в НАТО 2008 року. Тоді Україна просила включити її в «план дій щодо членства в НАТО», але, попри те, що чимало країн Альянсу підтримували її в цьому, Києву було відмовлено.

За словами Циммерманн, Німеччина та Франція виступили проти України в НАТО через позицію росії.

«Це було великою помилкою з боку французів і Ангели Меркель», — заявила німецький депутат.

Політик опосередковано звинувачує колишнього канцлера у причетності до нападу росії на Україну, вважаючи, що Меркель поділяє відповідальність за війну в Україні.

Однак сама Ангела Меркель захищала раніше й досі, після російського вторгнення, підтримує таке своє рішення.

Штрак-Циммерманн, засуджуючи поведінку федерального уряду Меркель, наполягає на тому, що потрібно було чітко стати на бік України після нападу росії й без зволікань підтримати її зброєю.

На думку голови комітету з питань оборони в бундестазі, тепер Німеччини доведеться пересмислити весь період правління Ангели Меркель і переписати її історію, «особливо останніх кількох років, повних прорахунків і неправильної оцінки».

Звісно, й президент України Володимир Зеленський у квітні 2022 року, коли світ побачив звірства, що чинили російські окупанти в Бучі, не міг не згадати той Бухарестський саміт 2008 року.

Зеленський вказав на необхідність висновків про «політичну поведінку, яка фактично дозволила цьому злу (рф) прийти на нашу землю».

Саме цей прорахунок додає росії впевненості, що Україна залишається в зоні впливу москви.

«Тоді був шанс забрати Україну з «сірої зони» на сході Європи, з «сірої зони» між НАТО й росією, «сірої зони», про яку в москві думають, що їм тут усе дозволено, навіть найстрашніші воєнні злочини. В оптимістичних дипломатичних формулюваннях про те, що Україна нібито може стати членом НАТО, тоді, 2008 року, була захована відмова приймати Україну в Альянс», — вважає президент Зеленський. Він назвав цю відмову «помилковим розрахунком» і пов'язав її з початком російської агресії 2014 року та повномасштабною агресією в лютому 2022-го.

Невиправна німецька путіністка

Колишня канцлерка Німеччини Ангела Меркель умивається цими серйозними звинуваченнями, як Божою росією, і продовжує стверджувати, що рішення НАТО не приймати Україну до Альянсу 2008 року правильне.

І в першому великому

інтерв'ю після повномасштабного вторгнення росії в Україну, вийшовши з тривалої паузи мовчання, вона спробувала захистити свою політику в стосунках із владіміром путіним. І що це за стосунки такі? Залежність?

Меркель заявила, що їй немає за що вибачатись — ні за свою реакцію на анексію Криму, коли вона підтримала антиросійські санкції, ні за протидію вступу України до НАТО, який вона його вважала передчасним.

Ангела Меркель заявила, що в ті роки Україна не була готовою приєднатися до НАТО, оскільки, за її словами, ще не була зрілою демократією, управлялась олігархами і з високим рівнем корупції. Невже більше, ніж росія?

«Тому ми не могли сказати: о'кей, завтра ми візьмемо її в НАТО, — пояснює Меркель дуже слабенькими аргументами свою безпринципну щодо України й принципову щодо путіна позицію. — Україна не була тією країною, якою ми знаємо її зараз. Це була дуже розколота країна, протиріччя були навіть між реформістськими силами — Тимошенко і Ющенко. Це означає, що вона не була всередині країною з міцною демократією».

Дебати між людьми, які вмють думати, — це нормально, якщо в країні демократія. А свою блокаду шляху України до членства в Альянсі колишня канцлер назвала діями винятково заради інтересів України.

«Не можна стати членом

На посаді канцлера Ангела Меркель ухвалила низку рішень, які в підсумку зробили можливою агресію росії й повномасштабне її вторгнення в Україну та за які ексканцлер має нести відповідальність.

НАТО за один день, — сказала Меркель. — Я була абсолютно впевнена, що путін не дозволить так просто цьому статись. З його точки зору, це було б оголошенням війни».

За словами Меркель, таким чином вдалось виграти час: «Це трохи заспокоїло ситуацію і дало Україні час розвинути на країну, якою вона стала зараз».

Якби ми бачили щирість її справжніх намірів щодо України, а не щодо путіна, то можна було б сказати, що в пані Меркель просто не склалось з аналітичним прогнозом. Бо її відверта антиукраїнська позиція, підігрування, заглядання кремлівському карлику в рот і вгадування його бажань відкинули Україну до тієї межі, звідки підняли голови реваншисти всередині країни й привели до влади ще одного, хоч і недалекого, але все ж диктатора, котрий слухняно виконував волю москви.

Wo ein Wille ist, da ist auch ein Weg

«Де є бажання, там знайдеться і вихід», — цю фразу Меркель повторювала декілька разів упродовж свого канцлерства в ході грецької боргової кризи, що загрожувала всій зоні євро, і доз-

ВІЙНА І МОРАЛЬ МЕРКЕЛЬ

Солодка парочка

Німецького ангела люцифера путіна українці звинувачують у тисячах смертей співвітчизників

Ексканцлер ФРН Ангела Меркель і президент рф владімір путін: яка приємна зустріч!

волом, котрим вона разом з Євросоюзом, Світовим банком і МВФ займалась кілька років.

Меркель за майже 16 років на чолі уряду своєї країни провела Німеччину та Євросоюз через прийняття Ліссабонської угоди (конституції ЄС), грецьку кризу, міграційну кризу, брекзит, президентство Трампа й, нарешті, пандемію.

Меркель була першою жінкою на чолі уряду Німеччини. За тривалістю служби вона обійшла Конрада Аденауера і зовсім трішки не дотягнула до Гельму-

та Коля — канцлерів, з іменами котрих асоціювалась успішна історія повоєнної Німеччини. Найдовше за них усіх канцлером був лише Отто фон Бісмарк. І за такого свого статусу, можливостей, уміння переконувати та впливовості Меркель обирає сторону зла! Бо чим же їй не подобалась Україна зразка 2008 року?

У той період ми, попри все, йшли вперед. Президентом тоді був Віктор Ющенко, котрий зайняв цей пост 2005 року. Варто зазначити, що в умах просунутих українців він став главою держави ще 2001-го, коли очолював уряд за президентства Леоніда Кучми й борючись з кланово-олігархічною кучмівською системою. За що вона й помстилась йому відставкою.

Саме Ющенко навів порядок у пенсійній системі, й українці почали без затримок (у кілька місяців), отримувати пенсії. На запитання журналістів, як йому це вдалось, він відповів, що дещо відсунув від корита олігархів.

Нагадаємо, Віктор Ющенко став прем'єром восени 1999 року.

Наслідком недолугого господарювання й безсоромного розкрадання національного ресурсу

ла хіба що про зовнішній борг. Уряд Ющенка успадкував його від попередників у розмірі 12,4 мільярда доларів. Ці немислимі за мірками українського жебрацтва гроші, позичені попередниками Ющенка, невідомо куди поділися. Це й досі велика тайна.

Независний олігархам і президенту Кучмі Віктор Ющенко був першим прем'єром, який гроші не позичав, а віддавав. За час його прем'єрства Україна скоротила зовнішній борг на 2,5 мільярда доларів.

2000 року Україна вперше за роки незалежності одержала приріст ВВП на 6 відсотків, а в перші місяці 2001-го цей показник сягнув 8,5%.

Народ, проте, цінував Віктора Ющенка не за успіхи в господарстві. Народ уперше за десять років побачив уряд, який почав боротися з олігархами, реально дбаючи про добробут людей. Це був справді перший український уряд, для якого мова, культура, традиція, історія держави були не порожніми словами. Це був перший уряд, який не плазував перед москвою на пузі й не мав перед нею генетичного страху.

І от цей успішний експрем'єр Ющенко продовжував закладати

фундамент добробуту України й як президент.

За таких усіх характеристик, котрі чітко й послідовно працювали на перспективу України, це могло не подобатись лише путіну.

Однак виходить, що й Ангелі Меркель це було не до душі. Її доки вона підігрувала путіну та потурала його бажанням, в Україні проростали й підіймали голови реваншистські, промосковські сили — ставленики ФСБ.

І не одна зарубка Меркель на тілі України

Відмова Німеччини та Франції надати Україні перспективу членства в НАТО на саміті 2008 року — не єдине рішення, яке можна вважати однією з передумов російської агресії.

Головним символом німецької безпринципності стало будівництво Північного потоку-2, на яке Меркель погодилася вже після російської агресії 2014 року, причому проігнорували всі попередження. 2014-го Меркель нібито зайняла позицію замирювання.

Незавбаром, після відставки Меркель, стало відомо, що вона особисто блокувала будь-які поставки зброї в Україну вже в умовах російської гібридної агресії і навіть на тлі концентрації російських військ уздовж українських кордонів 2021 року.

Після початку повномасштабного вторгнення рф в Україну Меркель довгий час ніяк не коментувала те, що трапилося, а потім заявила, що все одно вважає правильними всі ухвалені нею рішення — і блокування членства України в НАТО, і будівництво Північного потоку-2.

Меркель через тільки їй відому справжню причину чи розрахунок несерйозно й безвідповідально поставилась до долі України.

Чим показала, що не лише сатансько-путінська росія не зацікавлена в оновленій, міцнічій, процвітаючій країні в центрі Європи — Україні. ■

ТЕХНОЛОГІЇ

Все буде в цифрі

Унікальні проекти українських комп'ютерників уже зараз роблять «погоду» на фронті, влаштовуючи ворогу технологічні сюрпризи

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Суша статистика у даному випадку красномовніша за сто-си багатообіцяючих казенних звітів. Сьогодні у вітчизняному оборонному секторі зайнято 118 державних підприємств і 343 приватні компанії. Але при цьому в країні за 10 років війни так і не налагодили повноцінний випуск власної зброї. Ситуацію на гарячому фронті рятують уже півтора року поспіль іноземні поставки сучасного озброєння, а також винаходи наших комп'ютерних умільців, які приємно дивують цифровими розробками.

Завдання — оживити пам'ятник

За майже 13 років свого існування ДК «Укроборонпром» пережив 11 керівників, які так і не спромоглися створити в Україні потужний сектор ВПК. Кричущу неефективність коло-са на глиняних ногах в уряді та в офісі президента чомусь помітили лише через півтора року гарячої фази війни. У підсумку державний концерн отримав не лише нового керівника в особі Германа Сметаніна, а й свіжу вивіску — АТ «Українська оборонна компанія».

Чи вплинуть влаштовані пертурбації на успіх громіздкої структури, наразі сказати складно. Але вже зараз очевидно, що у старій формі це об'єднання не зуміло налагодити навіть випуск безпілотників, які сьогодні масово виробляють невеликі приватні компанії. Аби активізувати роботу останніх, у Міністерстві цифрової трансформації на базі Українського фонду стартапів запустили оборонний кластер BRAVE1. Його мета: об'єднати підприємців, які мають ідеї та цікаві розробки, з тими, хто готовий інвестувати в розвиток військових технологій.

За два місяці діяльності ця платформа отримала на розгляд більш ніж 250 заявок. Понад 100 з них вже пройшли військову експертизу, частину з яких відправили швидким шляхом (fast track) до Міністерства оборони України. «Саме в цьому й полягала основна мета кластера: якомога швидше поставити інноваційне озброєння на передову, щоб наші військові могли максимально ефективно знищувати ворога, — повідомив заступник міністра цифрової трансформації Олександр Борняков. — Ми широко залучаємо міжнародну підтримку, щоб українські розробники отримували експертизу та поради від найкращих фахівців світу. Зокрема, плануємо привернути до цього процесу партнерів з НАТО. І, звісно ж, розповідаємо про наші успіхи в оборонній техніці (defense tech) на всіх міжнародних платформах, щоб ефективніше залучити інвестиції. Тож закликаю кожного: якщо маєте інноваційну ідею або defense tech вироб, які допоможуть нам перемагати, подавайте заявку на Brave1. Ваші напрацювання втіляться в життя — на користь України».

«Гном»-кулеметник — нещадний до ворога робот.
Фото із сайту компанії Temerland

Воїн з позивним «Гном»

На презентації Brave1 компанія Temerland представила унікальну розробку: робота-воїн, який вражає своєю універсальністю. Він вміє бути кулеметником, гранатометом, мінером, «диверсантом», розвідником-шпигуном, зв'язківцем, дронометом, сапером.

Оскільки ця платформа на чотирьох колесах важить усього лише 50 кілограмів і має тихий двигун, її назвали «Гномом». На відміну від подібних пристроїв, що працюють на радіоуправлінні і можуть бути виявлені ворогом, цей «боєць» має довгий непомітний оптоволоконний кабель. Завдяки цьому оператору не потрібна антена, що створює термальне випромінювання. Саме тому робот залишається для тепловізорів непомітним і здатний працювати у найагресивнішому середовищі та під час роботи ворожої електроніки.

На презентації Brave1 з восьми наявних модифікацій «Гнома» був представлений наземний безпілотник з кулеметом. «Він може вести вогонь на відстані до 400-500 метрів, — повідомив представник компанії Олег Кісель. — Платформа оснащена денною камерою з 30-кратним оптичним зумом і здатна керуватися на відстані до одного кілометра. Вона може також виконувати диверсійні операції, рейди до позицій ворога, вести вогняну підтримку, відволікати увагу».

Раніше компанія Temerland показувала вантажного «Гнома», який може доставляти боеприпаси та інші речі на лінію фронту, а при допомозі спеціального причепа евакуйовувати з-під вогню поранених. Більш агресивні моделі платформи, що оснащені протитанковими мінами, легко вриваються у ворожу техніку й вибухають. Якщо на «Гнома» завантажити близько семи кілограмів вибухівки, він здатен ліквідувати великий танк або серйозно його пошкодити. За кожною з таких операцій — збережені життя військових.

На презентаційній виставці була також представлена антидронна рушниця від DroneUA.

«Сьогодні відновили ще один важливий напрямок, допомагаємо не тільки виявляти, а й протидіяти ворожим дронам, — повідомив напередодні у фейсбуці засновник компанії Валерій Яковенко. — Така рушниця дає можливість на відстані 1,5 кілометра знешкодити ворожий дрон, а за сприятливих обставин навіть захопити його. Внизу великими літерами написано «Споживати відповідально», бо аеророзвідники кажуть, що дружній РЕБ — то штука специфічна. Україна — джерело інженерних талантів, а сама країна після нашої перемоги (та навіть до цього) стане Меккою для виробників робототехніки».

Він зазначив, що рушниця коштує приблизно \$12 тис. Створює її українсько-американська група інженерів. У США виготовляють плати, а в Україні — основні компоненти. Збирають унікальний пристрій теж вдома. За словами Валерія, використовувати розробку можуть тільки структури, дотичні до державного сектору, оскільки розповсюджувати таку зброю неконтрольовано небезпечно. «Роль DroneUA в цій історії — розвиток продукту, ринкова адаптація та дистрибуція, — каже він. — Наразі ми формуємо мережу партнерів, які будуть надавати консультації, постачати рушницю, навчати користувачів».

Ворог, мов на долоні

Успіх ЗСУ на фронті, де рашисти мають значну перевагу і в зброї, і в живій силі, обумовлений наявністю сучасних розвідувальних установок. Саме в цій ніші працює компанія «НВЦ Інфозахист», яка отримала рекордні для української оборони іноземні інвестиції у розмірі два мільйони євро. На ці кошти буде реалізовано амбітний проект зі створення комплексу радіотехнічної розвідки. За словами самих розробників, ці системи мають всі шанси влаштувати технологічну революцію на ринку подібних установок.

Як повідомив Defense Express директор компанії Ярослав Калінін, вже зараз на фронті широко використовують системи

«Пластун-РП» та «Хортиця-М». Першу установку військові називають «біноклем», який дозволяє бачити електромагнітний спектр. Такі комплекси раніше базувалися на рівні військового командування, тому інформація про дії противника надходила у частини із запізненням. Наразі ж бійці батальйонів самостійно ведуть моніторинг радіопростору, виявляють активність ворога і отримують його точні координати. Загалом з початку першої фази війни до ЗСУ компанія поставила десятки «Пластунів», які розгорнуті вздовж усієї лінії фронту.

У свою чергу, «Хортиця-М» стала наступним кроком у розвитку цих систем, оскільки «диригує» усіма наявними постами радіорозвідки, визначає координати ворожих установок, переходить повідомлення, класифікує та аналізує активність противника в електромагнітному вимірі.

Але творча активність «НВЦ Інфозахист» триває далі. Власне, згадані інвестиції компанія отримала для створення нового засобу радіотехнічної розвідки, який відкриває військовим абсолютно новий рівень можливостей. Ідеться про перенесення засобів спостереження у повітрі завдяки використанню безпілотників. «Розмістивши 10-кілограмовий контейнер з обладнанням на декількох БПЛА, ми створюємо мобільну мережу розвідки, яка починає виконувати ті ж самі функції, що і громіздкі наземні комплекси, — повідомив Ярослав Калінін. — Але тепер ми не прив'язані до особливостей рельєфу, тобто можемо заглядати у кожен шпаринку позицій противника на великій відстані поза межами його засобів ураження. Фактично ми за допомогою мережі з дронів робимо те, для чого використовуються літаки AWACS».

За великим рахунком, українські комплекси зможуть виконувати аналогічні задачі, але в більш мобільній і набагато дешевший спосіб. Цю новинку компанія створює разом із розробником БПЛА «Укрспецсистемс», який поробив відо-

Антидронна рушниця, яка «вміє» знешкоджувати дрони.
Фото із фейсбук-сторінки Валерія Яковенка

мі дрони «Лелека-100», PD-1 та його оновлену версію PD-2. Можливості цих безпілотників дозволяють здійснювати довготривалий політ зі значним навантаженням. «Важливою умовою цієї інвестиції є те, що це не купівля компанії чи ексклюзивних прав на продукт, — каже Ярослав Калінін. — Це гроші саме для завершення розробки та її випробування, після чого ми можемо постачати її ЗСУ та силовим структурам України чи інших країн. Ми йдемо шляхом створення унікального вітчизняного продукту, який змінює правила гри».

Усюдищуа Griselda

Останнім часом у лавах ЗСУ «служить» і штучний інтелект у формі високотехнологічного продукту Griselda. Ця установка з неймовірною швидкістю обробляє великий потік даних, а також безпечно їх зберігає і передає. «До опрацювання інформації залучено модулі автоматичного аналізу та нейронні мережі, — йдеться на сайті розробників. — Після всіх етапів готова інформація передається військовим багатьма способами. Модулі автоматично розшифровують радіоповідомлень, боти-скраппери, модулі миттєвого перегляду обраного шару з обмеженням кількості пристроїв — це лише деякі короткі особливості системи».

Цікаво, що команда Griselda спочатку складалася з п'яти ентузіастів, які у перші місяці повномасштабної війни працювали в режимі 24/7. Нині проєкт розвивають сотні фахівців. Це — програмісти, десятки військових експертів, волонтерів, ветеранів. Тут є кандидати наук, директори, соціологи, scrum менеджери провідних компаній світу.

Griselda продовжує розвиватися шаленими темпами. Кожні два тижні закривається новий спринт з релізом корисного функціоналу.

Команда веде активні консультації з відповідними підрозділами ССО, ЗСУ, СБУ, Центром інновацій при МО, аби отримувати зворотний зв'язок задля спільної перемоги. Жодних даних щодо позицій ЗСУ в системі немає, не було і не буде. «Чого нас навчила робота в великих корпораціях, — кажуть у компанії, — так це обов'язкова QA (quality assurance — гарантія якості) на кожному етапі перевірки, а також принцип «мене стосується все». Ми знаємо, що у кінцевого споживача дуже обмежений час, тому маємо аналізувати все під ключ».

НАЦІОНАЛЬНА БОЄЗДАТНІСТЬ

Як Антін Мухарський патріотично хайпанув на імені Віктора Ющенка

Відомий актор викликав обурення патріотів своєю новою книгою

Ядвіга Люта

Уривок з нової книги «Русофоб» українського письменника, актора, телеведучого, арт-куратора, засновника мистецької платформи Український культурний фронт Антіна Мухарського (псевдонім Орест Лютій) спричинив чимале збурення в справжньому, а не ситуативному патріотичному середовищі.

Автор художньо, але безвідповідально осмислив період, коли Віктор Ющенко був кандидатом у президенти в розділі «Отруєння Ющенка». І зробив це так, що все інше, про що б він не написав у книзі, далі вже не має значення.

Це з одного боку. Водночас, з іншого – нові осмислення у реальному часі все більше підкреслюють значимість в історії новітньої України постаті Віктора Ющенка. Його першого посправжньому українського уряду, котрим заслужив довіру українців і заклав фундамент для свого майбутнього президентства. Для нього і його команди мова, культура, традиція, історія держави не чужорідні поняття, а справжні мотиви для державної діяльності. Якщо взяти період прем'єрства Ющенка як бекграунд президентства, то саме його уряд був перший, котрий не плазував перед москвою і не мав перед нею генетичного страху.

Тому чи може нашкочити цей опус іміджу Віктора Андрійовича? Ні. А от образити вийшло непогано, бо якби отаке написав якийсь прокремлівський письменникот, то Бог йому суддя, а коли це написав патріотичний Мухарський... шось гут не те.

Отже, автор моделює ситуацію отруєння кандидата в президенти України Віктора Ющенка. Головний герой, артист, від імені якого й ведеться розповідь, приходиться на зустріч з кандидатом у президенти Віктором

Ющенком, аби домовитись про ціну передвиборчої підтримки. У процесі очікування він стає мимовільним свідком розмови нібито Жванії із неідентифікованим персонажем, котрі готують злочин – власне отруєння кандидата в президенти від патріотичних сил.

У головного героя виникає внутрішня роздвоєність: сказати, чи ні Ющенку про підслухану розмову. І, можливо, (хоча в цьому не можна бути впевненим, і сказав би, якби йому не стало образливо, як поводить себе з ним Віктор Ющенко. Напевне, через те, що не обійняв, не поцілував і не почав після важкого турне – зустрічі з виборцями розпитувати про творчі плани артиста, про котрого тоді ще мало хто чув і знав. Можливо, це й було б, але за інших обставин. Адже сама аудієнція, як стверджує головний герой, тривала не більш як 10 хвилини.

Автор «Русофоба» запевняє, що не має схожості зі своїм персонажем. Антін Мухарський в обговореннях під своїм дописом припустив, що, можливо, хтось і справді чув розмову про небезпеку для кандидата від національних сил, але змовчав, стух.

«...Письменники — страшні люди! Бо буде не так як було, а як письменник напише»), — зверхньо жартує Мухарський посеред обговорень цього уривку книги.

То в чому гріх Віктора Ющенка? У вродженій родинній манері аристократа гідно тримати себе?

У активне обговорення поста-уривка майбутньої книги на сторінці втрутилась і дружина Віктора Ющенка, пані Катерина Ющенко.

«Kateryna Yushchenko Мені шкода, пане Антине, що Ви використовуєте горе нашої родини і країни, щоб посміятися та заробити гроші».

«Антін Мухарський - Kateryna Yushchenko Сміюся над собою в першу чергу. Над своєю наївністю, інфантилізмом і беззастережною вірою в політиків. Віктора Андрійовича люблю та ціную (це буде далі в книзі)» А воцпе мій творчий принцип: «Щоб не плакати, я сміялась».

П.С. Ой і не треба про гроші)) оце дійсно смішно, пані Катерино))».

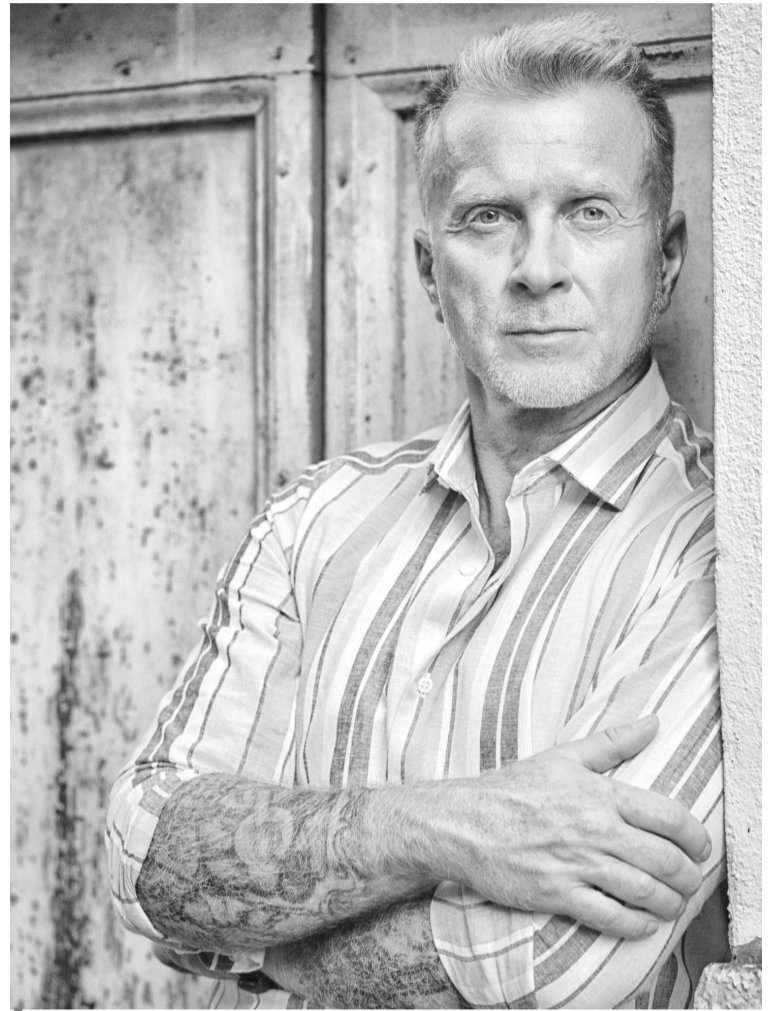
Так, смішно, бо в кінці поста автор пише зовсім «не про гроші». Просто безсеребренник.

То, власне, персонаж має не дуже гарну рису – мстивість за те, що з ним не повели себе так, як він собі те уявляв, що перед ним ніхто не бігав навприсядки й не танцював на парасеті.

То, власне, персонаж має не дуже гарну рису – мстивість за те, що з ним не повели себе так, як він собі те уявляв, що перед ним ніхто не бігав навприсядки й не танцював на парасеті.

Про Україну загалом, як і про те, щоб не допустити до правління того, хто спокуситься віддати її на поталу москві, не йдеться.

«Це був уривок з моєї нової книги «Русофоб», яку вже за 10 днів здамо до друку. Тож якщо ви маєте змогу й бажання підтримати видання на 1500 грн (тоді ваше ім'я буде вказане на сторінці подяк, а свій примірник ви отримаєте серед перших на початку вересня із листівкою з автографом на ваше ім'я

Антін Мухарський: «...буде не так як було, а як письменник напише»

та дипломом мецената), або передзамовити за вигідною ціною 389 грн (проти 489 грн після виходу з друку)...», — написав Антін Мухарський.

Хайп попереду всього в час такої страшної війни. Що реально зробив Ющенко з порівняннями й цифрами – ніколи розбиратись. Для чого? Це ж треба рахувати, аналізувати. А тут же вар'єте кермує. Пілл читатиме, бо ж, окрім акторства, «лютої українізації» на ТБ, різних проєктів, написаних книг, автор докрутив собі популярності (щоб не забували про нього) реаліті-шоу

публічних сварок зі своєю московськозалежною колишньою дружиною Снежаною Єгоровою.

«Русофоб» — це нефікшн. Книга створена на основі реальних подій. Однак, може, коли ти моделюєш ситуацію з конкретними дійовими особами, тим більше державними діячами такого рівня, котрими треба пишати, то, не варто манери й поведінку ліпити із визначень власного сприйняття, закомплексованості та підліткового, незрілого розуміння, як те все доколаполітичне має виглядати?

Людмила НІКІТЕНКО

Дві міські ради – Черкаська та Кропивницька – підписали меморандум про співпрацю в освітній галузі. Її мета – об'єднати зусилля для покращення підтримки дітей з особливими освітніми потребами та отримання рівного доступу до якісної освіти.

Як повідомили «УМ» в Черкаській міській раді, представники управління освіти Кропивницької міської ради хочуть перейняти досвід роботи Інклюзивно-ресурсного центру в Черкасах.

«Це перший такий Центр в Україні, де впроваджено послугу раннього втручання, тобто раннього виявлення командою спеціалістів проблем зі здоров'ям та розвитком малюків і вчасне та оперативне надання їм допомоги, що дозволяє знизити інвалідизацію дитини в майбутньому», — пояснюють у Черкаській міській раді.

Така допомога, уточнюють, поєднує медичну, психо-

ОБМІН ДОСВІДОМ

Одна голова добре, а дві – ще краще

Черкаси та Кропивницький підписали меморандум про співпрацю в освітній галузі

логічну, соціальну, освітню та надається насамперед дітям перших років життя. У свою чергу, Черкаси вивчатимуть діяльність інклюзивних центрів у Кропивницькому, яких там три. В рамках угоди домовилися про обмін досвідом, проведення спільних заходів – конференцій, семінарів, клубів професійного та інноваційного розвитку, робочих зустрічей, тренінгів, спрямованих на успішну реалізацію поставлених цілей та впровадження моделей послуги раннього втручання.

Також у Черкасах вже починає працювати Клуб професійного та інноваційного розвитку корекційних педагогів. За словами директорки Інклюзивно-

ресурсного центру Черкаської міської ради Світлани Скляр, у цьому клубі підвищуватимуть свої професійні компетенції педагоги, які здійснюють супровід дітей з особливими освітніми потребами – це логопеди, практичні психологи, корекційні педагоги не лише з Черкас та Кропивницького, а й Житомира та Львова.

Як наголошує заступник кропивницького міського голови Сергій Колодяжний, обмін досвідом у галузі інклюзивної освіти буде корисним для обох громад. А така співпраця та діалог допоможуть запроваджувати щось нове у роботі та втілювати кращі практики.

«Сподіваюся, що наші спільні напрацювання стануть

Меморандум про співпрацю підписали міський голова Черкас Анатолій Бондаренко (ліворуч) та заступник міського голови Кропивницького Сергій Колодяжний.

Фото надане пресслужбою Черкаської міської ради.

рушієм позитивних змін заради кращого майбутнього на-

ших дітей», — підсумовує Сергій Колодяжний.

■ ФЕМІДА

Штовхнути в басейн

Суд призначив покарання голові Щербанівської територіальної громади, що на Полтавщині, у вигляді двох років позбавлення волі за службову недбалість, що спричинила тяжкі наслідки

Ганна ЯРОШЕНКО

Водночас сам засуджений вважає: це підступи політичних опонентів, які хочуть усунути його з посади.

Полтавський районний суд, розглянувши кримінальне провадження за обвинуваченням 63-річного голови Щербанівської сільської ради Ігоря Процика, котрий обіймає цю посаду з 2016 року, у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 367 ККУ, 27 червня визнав його винним у службовій недбалості, що спричинила тяжкі наслідки. Будучи головною посадовою особою територіальної громади, він скоїв службову недбалість під час будівництва фізкультурно-оздоровчого басейну в селі Розсошенці, яке є передмістям Полтави.

Так, 22 серпня 2019 року між ТОВ «СВ-БІЛДІНГ» (виконавцем) та Щербанівською сільською радою Полтавського району (замовником) був укладений договір підряду на виконання робіт на згаданому об'єкті будівництва загальною вартістю 36 млн 985 тис. 714 гривень. За версією слідства, обвинувачений Ігор Процик, маючи реальну можливість діяти в інтересах громади, виконував свої службові обов'язки неналежним чином. Зокрема, 24 грудня того ж року він підписав акти наданих послуг і посвідчив їх печаткою сільської ради, не перевіряючи фактичної наявності обладнання та меблів, виконання робіт з їхнього монтажу, передбачених проектно-кошторисною документацією. У ході досудового розслідування встановлено відсутність устаткування та меб-

лів на загальній сумі 2 млн 386 тис. 277 гривень, які було включено до актів виконаних робіт і за які ТОВ «СВ-БІЛДІНГ» перераховано кошти в повному обсязі, що спричинило тяжкі наслідки для Щербанівської територіальної громади. Сторона обвинувачення вважає це матеріальними збитками, завданими головою громади на власний розсуд.

У судовому засіданні Ігор Процик своєї провини не визнав, пояснивши, що контроль за ходом будівельно-монтажних робіт, перевірка наявності та відповідності вимогам будь-якого обладнання не входять до кола його обов'язків, оскільки це здійснює уповноважена особа, яка має відповідні освіти та дозволи і з якою було укладено договір про технічний нагляд за будівництвом (до речі, така особа змінювалася двічі). Згодом у письмових нотатках та свідченнях голова сільради визнав, що під час будівництва басейну були помилки та недоліки, але ніколи не було жодних проявів неповаги до законів України, і наголосив, що він завжди діяв вняткові в інтересах дітей громади.

На його думку, підписаний ним акт виконаних робіт лише давав підставу замовнику перерахувати кошти підряднику для подальшого придбання устаткування та меблів. Усього в процесі будівництва басейну він підписав не менше 50-ти чи 60 подібних актів, які, на його погляд, є проміжними й не передбаченими чинним законодавством, але існують на практиці. Також Ігор Процик констатував, що басейн досі не прийнятний в експлуата-

цію, але функціонує, а все обладнання є в наявності, хоч жодних доказів суду так і не надав. Причиною ж недотримання строків будівництва об'єкта вважає нестабільність фінансування. І додаткові угоди голова сільради укладав, згідно з його поясненням, саме через неналежне фінансування будівництва.

Первинна вартість спорудження фізкультурно-оздоровчого басейну становила, як уже зазначалося, майже 37 мільйонів гривень. На сьогодні ж сума зросла до 56 мільйонів. Внаслідок чого відбулося таке суттєве подорожчання? Враховуючи результати судово-економічних експертиз, а також факти наявності так званих «мінусових» актів виконаних робіт та інші обставини, суд встановив, що приймання окремих видів робіт проводилося в обсягах, більших за встановлені під час контрольних обмірів.

Так, згідно з висновком експерта від 20 травня 2020 року, складеним за результатами судово-економічної експертизи, вартість безпідставно завищених обсягів виконаних під час будівництва фізкультурно-оздоровчого басейну робіт та відображеного у звітній документації, але фактично відсутнього обладнання на час проведення дослідження сягнула понад 12 мільйонів гривень. Найвищий у матеріалах провадження висновок експертного будівельно-технічного дослідження від 7 березня 2022 року також засвідчує, що вартість робіт на згаданому об'єкті, які підлягали інструментальному обстеженню, перевищує вартість фактично виконаних робіт у сумі 2 млн 634

Голова Щербанівської територіальної громади Ігор Процик під час фінального судового засідання.
Фото автора.

тис. 563 гривні. Таким чином, у судовому порядку доведено факт наявності збитків, що завдали істотної шкоди територіальній громаді.

Суд визнав Ігоря Процика винним у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 367 ККУ, та призначив йому покарання у вигляді двох років позбавлення волі з позбавленням права обіймати посади в органах державної влади та місцевого самоврядування, а також посади на підприємствах, в установах та організаціях, пов'язаних з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, строком на три роки та зі сплатою штрафу на користь держави в розмірі 700 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а саме — 11 тис. 900 гривень. Також суд задовольнив цивільний позов прокурора Полтавської обласної прокуратури про відшкодування засудженим матеріальних збитків внаслідок вчинення кримінального правопорушення та ухвалив стягнути з Ігоря Процика на користь територіальної громади заповідану матеріальну шкоду в розмірі 2 млн 386 тис. 277 гривень.

Після оголошення вироку ми запитали в Ігоря Степановича, чи подаватиме він апеляційну скаргу на рішення Полтавського районного суду. Чо-

ловік відповів запитанням на запитання: «А як ви думаєте? Басейн побудований, фактично готовий. Я недавно обстежував обладнання, воно функціонує. Можете самі приїхати й подивитися, є там устаткування чи немає. Тому що тут можна сказати? Якби «посадили» раніше, уже б «відсидів» і працював далі. За те, що зроблено для громади, мені не соромно».

На наше прохання очільник територіальної громади прокоментував і обвинувачення в невідповідності обсягів та вартості виконаних будівельних робіт: «Скажіть, будь ласка, басейн передано на баланс сільської ради? Якби це сталося, тоді можна було б говорити про завищення вартості робіт. Коли ви в себе вдома робите ремонт, то, поки його не завершите, не побачите, завищена вартість обсягу робіт чи ні. Правда ж? Ви запитали, чи оскаржуватиме рішення суду в апеляційній інстанції. Так от, я не з тих, хто здається. Надто багато прожив на цьому світі, щоб отак просто здатися». Насамкінець Ігор Процик резюмував, що цей судовий процес є не що інше, як боротьба за посаду голови територіальної громади, бажання «прибрати» сильного конкурента на майбутніх виборах. На запитання ж, хто його політичні опоненти, відповів двозначно: «Будемо вважати, що я не знаю».

■ КОМФОРТ

Хороший асфальт на дорозі не валяється

У Черкасах триває ремонт тротуарів

Людмила НІКІТЕНКО

Черкаська міська рада дбає про комфортне пересування пішоходів містом. Тож наразі в обласному центрі активно триває асфальтування тротуарів.

Про це «УМ» повідомили в Черкаській міській раді.

«Комунальники «ЧЕЛЮАШ» вже привели до ладу півтора десятка ділянок тротуарів. Зокрема, заасфальтували тротуари на вулицях Самійла Кішки, від Чіковані до проспекту Хіміків, та біля школи №2, на Хрещатику, Тараскова, Гоголя, Припортовій», — розповідають у міській раді Черкас.

І додають, що також було заасфальтовано тротуари по проспектах Перемоги, вулицях Вергая, Дорошенка, Чигиринській, Байди Вишневецького, Благівській.

У найближчих планах — про-

Асфальтування тротуарів у Черкасах триває.
Фото Черкаської міської ради.

вести дорожні ремонтні роботи на вулиці Сінній, на відрізу Нарбутівської-Надпільної, Віталія Вергая, Пастерівській, частково по Смілянській та Чорновола, Байди Вишневецького.

За словами міського голови Черкас Анатолія Бондаренка, комфорт та зручність для пішоходів та водіїв — важливі завдання, над якими працює міська вла-

да у Черкасах.

«Проводитимемо поточний ремонт вулиць, тротуарів та міжквартирних проїздів доти, доки дозволитимуть матеріальні ресурси та погодні умови. Плануємо зробити багато. Дякуємо нашим ЗСУ за можливість жити і працювати в тилових Черкасах», — зазначає очільник обласного центру Анатолій Бондаренко.

■ КРИМІНАЛ

Дали рукам волю — підуть у неволю

Дві шахрайки з черкаського села дурили людей по всій Україні і зібрали 750 тисяч гривень

Людмила НІКІТЕНКО

На Черкащині правоохоронці викрили двох шахрайок, які ошукали людей по всій Україні і розжилися на 750 тисяч гривень.

«Поліцейські встановили, що шахрайською схемою займалися дві жительки села Білозір'я Черкаського району, 25-ти та 27-ми років. Вони телефонували громадянам з різних областей, видаючи себе за представників банку та переконували, що їхній банківський рахунок заблоковано та для його розблокування необхідно надати код-підтвердження, що надійде в SMS-повідомленні», — розповідають «Україні молодій» в черкаській обласній поліції.

І уточнюють: потерпілі виконували прохання невідомих, після чого з їхніх банківських рахунків зникали грошові кошти.

«За попередніми підрахунками, зловмисниці ошукали близько 30 громадян з різних областей України. Загальна сума збитків сягає більш як 750 тисяч гривень», — кажуть правоохоронці.

Зловмисницям оголосили про підозру у 24 епізодах за ч. 3 ст. 190 Кримінального кодексу України, тривають слідчі дії.

Процесуальне керівництво здійснюється Черкаською окружною прокуратурою.

Валерія МУСХАРІНА

■ ВТАМУЙ СПРАГУ

Лимон, цукор й газована вода — невід'ємні складники літніх напоїв. Звідси й відома назва — лимонад (у перекладі з французької означає «напій, що несе прохолоду»).

Триває другий місяць літа, за опадами приходить спека. І з нею й найактуальніша проблема: як утамувати спрагу? Домашній лимонад — ось корисний для організму та легкий у приготуванні варіант прохолоди. Поєднуючи у собі фруктову солодкість, кислоту й насичену вуглекислим газом воду, він чудово замінює те, що ми звикли купувати в магазинах.

Легкі й сезонні:

п'ять рецептів освіжаючого лимонаду, які варто приготувати цим літом

Стародавні єгиптяни готували із соку лимона вже з VIII ст. — змішуючи його з водою, листям лимонного дерева, рутою, м'ятою та перцем. Європейські рецепти лимонаду набули популярності на межі XVI—XVII століть. Легенда

свідчить, що напій винагадав придворний Людовика I, котрий випадково налив у посудину лимонний сік, а злякавшись наслідків від своєї помилки, додав у графин трохи мінеральної води. Несподіваний експеримент вразив коро-

ля: Людовик велів приносити новий напій, названий «Шорле», до його столу під час урочистостей.

Хоч як би там було, сьогоднішній лимонад — абсолютний фаворит серед фруктових газованих напоїв. Синтезування лимонної кислоти стало величезним відкриттям XIX століття й уможливило промислове виробництво напою, що зараз розливають у скляні пляшки та продають по всьому світу. Однак найкорисніший та найсмачніший, безумовно, є домашній лимонад. Приготування займає не більше 15 хвилин, а прохолоди й свіжості від спекотного дня вистачає надовго.

Звична класика: основа для будь-яких варіацій

Класичний лимонад

Базовий рецепт лимонаду не потребує багато вільного часу, утім має свої хитрощі. Підготуйте сито, марлю або соковитискач, лід, гарні келихи чи інший посуд для готового напою. Вам знадобляться:

- 4 великі лимони;
- 160-200 г цукру;
- 1 літр води;
- меліса або м'ята.

Один лимон нарізаємо кружальцями або часточками. З решти отримуємо фреш. Зробити це можна за допомогою цитрус-преси чи віджимання соку вручну: його буде більше, якщо залишити фрукт

на деякий час за кімнатної температури та пократити під тиском долоні. Багато не використовувати шкірку цитрусів, аби позбавити келихи й одержати свіжу кислинку.

Одну склянку цукру розводимо літром теплої води та змішуємо з отриманим соком. Надалі відправляємо в холодильник на декілька годин. Лід та кілька листочків м'яти кладемо на дно келиха та заливаємо охолодженим напоєм.

«Літній душевний» малиновий лимонад від британського шеф-кухаря Джеймі Олівера

Малиновий лимонад

2 лимони;
250 г цукру.
300 мл води.

Поміщаємо малину в середню каструлю на середній вогонь й заливаємо водою.

Тим часом знімаємо цедру з лимонів, додаємо до малини й варимо 10-15 хвилин на слабкому вогні, регулярно помішуючи. Робимо це, доки цедра та ягоди не розпадуться. Важливо: не дати суміші закипіти!

Через дрібне сито над великою мискою проціджуємо суміш. Далі знову виливаємо рідину в каструлю, додаємо цукор і вичавлюємо сік з обох лимонів. Варимо на середньо-слабкому вогні й регулярно помішуємо, поки весь цукор не розчиниться.

Переливаємо у стерилізовану пляшку або банку та подаємо, розбавивши звичайною або газованою водою, кавою чи просекко (італійським сухим ігристим вином).

Насправді, цей рецепт працює з різноманітними ягодами: полуницею, чорницею, агрусом, порічками. Однак шеф радить спробувати саме малиновий смак. Вам знадобляться:

- 600 г малини;

Імбирний лимонад із грейпфрутом і базиліком

Цей лимонад яскраво поєднує цілий комплекс вітамінів, що не тільки зміцнюють імунітет, а й дарують неповторний смак і прохолоду. Підготуйте такі інгредієнти:

- 1 грейпфрут;
- 100 г цукру;
- корінь імбиру;
- жменя свіжого базиліку;
- 1 літр води;
- кубики льоду;
- 60 г базилікового сиропу.

Змішуємо цукор та 120 мл води й варимо на помірному вогні: щоб він розчинився. Очищуємо корінь імбиру, нарізаємо шматочками, додаємо в сироп. Кладемо листочки м'яти, перемішує-

мо й даємо охолонути. Проціджуємо через сито, додаємо грейпфрутовий сік і воду, що залишилася, перемішуємо. Для базилікового сиропу беремо:

- 200 г цукру;
- 250 г води;
- 250 г свіжого базиліку.

Змішуємо в емності воду із цукром та нагріваємо на середньому вогні приблизно 2 хвилини, поки цукор повністю не розчиниться. Додаємо базилік і варимо 15-20 хвилин, потім дістаємо його з сиропу, даємо стекти і прибираємо.

Перемішуємо напій із сиропом, додаємо лід та смакуємо!

Лимонад із розмарином

Легкий варіант поєднання класичного лимонного смаку із пряними розмариновими нотками. Вам знадобляться:

- 2 л води;
- 300 мл свіжого лимонного соку;
- 2-3 гілочки свіжого розмарину;
- 100 г цукру;
- 170 г меду.

У каструлі кип'я—

тимо 500 мл води й додаємо туди розмарин. Зменшуємо вогонь і варимо під кришкою новими нотками. Вам знадобляться:

- 2 л води;
- 300 мл свіжого лимонного соку;
- 2-3 гілочки свіжого розмарину;
- 100 г цукру;
- 170 г меду.

Додаємо лимонний сік і воду, що залишилася. Подаємо готовий лимонад у склянках із льодом.

Бразильський лимонад

Незвичайне, але дуже гармонійне поєднання ніжного молочного смаку та освіжаючої лимонної кислоти. Вам знадобляться:

- 3 свіжі лайми;
- 6 ст. л. згущеного молока;
- 200 г цукру;
- 1,4 л води.

Зрізаємо з лаймів кінчики і ділимо кожен плід на 4-8 частинок. Блендером доводимо цитруси, цукор і воду до однорідності. Проціджуємо отриману масу через сито. Збиваємо рідину разом зі згущеним молоком. Потім додаємо подрібнений лід і перемішуємо блендером ще раз. Лимонад готовий!

Щоб отримати максимально смачний напій, варто врахувати деякі секрети:

Аби зберегти корисні речовини, свіжовичавлений сік не варто змішувати з гарячим сиропом. Охолодіть і тільки після цього з'єднайте з лимоном.

Сироп, як і кубики льоду, можна приготувати заздалегідь і використовувати за потребою. Це дозволить заощаджувати час.

Для приготування лимонаду використовуйте лише натуральні продукти. Якщо рецепт містить сік лимона, апельсина чи інших цитрусових, ягід або фруктів, варто вичавити його самостійно, а не використовувати готовий.

Якщо ви вирішили додати газовану воду, варто віддати перевагу тій, що не має специфічного сильно вираженого смаку.

Домашній лимонад краще зберігати у скляній тарі, не варто переливати його у пластикові пляшки. Ефектним варіантом подачі є прозорий глечик або лимонадниця — спеціальна тара для прохолодних напоїв із краником. До того ж лід можна заморозити разом із лимоном, лаймом або ягодами: це додасть краси вашому напою.

■ ЧАС «Т»

Сміливі завжди мають щастя!

Аншлаговий пригодницький мюзикл «Тигролови» за твором Івана Багряного представила Національна оперета

Максим СТРИХА, фізик, письменник, театрал

Період повномасштабної війни пришвидшує сценічне переосмислення творів українських авторів для кращого розуміння сучасними глядачами подій, які відбувалися до відновлення Незалежності України. Однією з несподіванок стала постановка у музичному театрі в Києві за романом «Тигролови» Івана Багряного.

Мюзикл сучасних композиторів

Коли наприкінці позаминулої весни київські театри відновлювали показ вистав, перерваний 24 лютого 2022 року повномасштабним російським вторгненням, це вже здавалося справжнім дивом. Адже навіть зібрати повний склад виконавців тоді, коли значна частина чоловіків-артистів захищає Україну зі зброєю в руках на фронті, а велика частина жіноцтва виїхала в безпечніші місця, було дуже непросто. А думати за таких умов про нові прем'єри було вже чимось цілком із царини фантастики.

Але ті, хто залишався в столиці, і ті, хто повертався в неї, потягнулися до театрів — попри комендантську годину, повітряні тривоги й неосвітлені через постійні російські удари по енергомережі вулиці. Театри демонстрували всім: і під майже щоденними обстрілами ракетами й «шахедами» столиця України живе й бореться — навсупереч усім намаганням ворога нас знищити.

А ще за рік прийшов і час прем'єр. 4 квітня 2023 року на сайті Київського національного академічного театру оперети з'явилася інформація: театр працює над новим мюзиклом за сюжетом роману визначного українського письменника, публіциста й політика в екзилі Івана Багряного «Тигролови». Цим повідомленням Національна оперета відважно кинула рукавичку цілій низці непереборних, здавалося б, перешкод.

По-перше, для постановки було обрано не якийсь відомий усім твір музичного жанру на кшталт «Моєї чарівної леді», який самою назвою збирав би публіку, а спеціально написаний для цієї постановки мюзикл композиторів Кирила Безкоровайного, Антона Гуманюка та Богдана Решетілова (двоє перших виступили ще й у ролі лібретистів).

По-друге, напевно, для багатьох «Тигролови» досі аж ніяк не були твором, з якого можна зробити мюзикл.

1944 рік учасника націоналістичного підпілля Багряного

Свій найвідоміший (разом із «Садом Гетсиманським») роман письменник написав за 14 днів у 1944 році, переховуючись від

гестапівців у Моршині. Скорочену версію роману було вперше надруковано тоді ж у львівському журналі «Вечірня година» під назвою «Звіролови».

Наближення радянського війська не лишило колишньому політзасланцеві та учаснику націоналістичного підпілля Багряному вибору, і через Хорватію він потрапляє до Німеччини. Але рукопис «Звіроловів» залишився в Україні. Тому в еміграції письменник із пам'яті відновлює текст і друкує роман у Новому Ульмі вже під назвою «Тигролови», яка й зробилася канонічною.

Чи не найвизначніший український філолог ХХ століття Юрій Шевельов (що писав літературну критику під псевдо Юрій Шерех) побачив у «Тигрологах» утвердження жанру українського пригодницького роману, — «українського всім своїм духом, усім спрямуванням, усіми ідеями, почуттями, характерами».

Помітили текст не лише українці. 10 лютого 1957 року впливовий часопис «Нью-Йорк Геральд Трібюн» вмістив рецензію «Зворушлива розповідь про політичне заслання». Її автор Волтер Гавігерст схарактеризував «Тигроловів» як «красномовну та захопливу пригодницьку повість, яка водночас є й не менш палкою гонитвою за політичною свободою. Це твір лицарства та хоробрості, несподіваний у нашій незугарній літературі».

1963 року було розпочато кампанію висунення Івана Багряного на Нобелівську премію з літератури. На жаль, усе поламала раптова смерть письменника. Як відомо, посмертно Нобелівської премії не присуджують. Однак деякі історики літератури стверджують, що, якби Багряний прожив дещо довше, його шанси на «Нобелівку» не були б нульові...

Вважається, що роман «Тигролови» був для Івана Багряного автобіографічний. Ступінь цієї автобіографічності встановити сьогодні вже складно — адже документальних свідчень про п'ятирічне заслання молодого ще письменника на Далекий Схід не збереглося. Зрозуміло одне: якби Багряного було вперше заарештовано не в ще відносно «вегетаріанському» 1932-му, а в 1937-му, скоріш за все, справа закінчилася б розстрілом. А так він зумів повернутися в Україну живим — для того, щоб негайно бути заарештованим знову (у 1940-му письменнику пощастило вийти з тюрми без обвинувального вироку — щоб потім, переживши безліч небезпек, потрапити під німецьку окупацію, а потім — на Захід).

Зрозуміло так само, що Далекий Схід тих часів, коли там відбувався заслання Багряний, мав ще строкате багатонаціональне населення, серед якого найпо-

тужнішу етнічну групу становили українці, переселені сюди ще царським урядом кількома десятиліттями раніше. За сприятливіших політичних обставин на землях Зеленого Клину цілком могла б сформуватися Далекосхідна Україна, але радянський режим своєю політикою жорсткої русифікації подбав, щоб цього не сталося...

Хлопець із Трипілля Григорій Многогрішний

Зміст мюзиклу «Тигролови» досить близько тримається своєї літературної першооснови. Хлопець з Трипілля Григорій Многогрішний (правнук першого українського засланця на Сибір гетьмана Дем'яна Многогрішного) мріє про небо. Але на шляху молодого інженера-авіатора стає чекіст майор Медвін — і між ними починається двобій не на життя, а на смерть.

Григорій на ходу вистрибує з вагона, який везе його, 25-річного, на каторгу довжиною в усе його дотеперішнє життя. Дивом виживши, до краю виснажившись під час блукання тайгою, він рятує дівчину-мисливицю, на яку кинулася розлючена ведмедиця. Так він потрапляє у відлюдну оселю тайгових мисливців, українців Сірків. Тут він знаходить своє кохання. Тут перемагає закінчується його фінальний двобій з Медвіним. «Сміливі завжди мають щастя!» — такими словами тайгових українців завершується мюзикл.

Прем'єрна вистава відбулася на початку червня. Автору цієї статті випало слухати й дивитися «Тигроловів» 6 липня — у вщерть заповненій історичній залі Національної оперети, яка пам'ятає ще театр Миколи Садовського й незрівнянну Марію Заньковецьку.

Постановка режисера Сергія Павлюка (який раніше ставив «Сад Гетсиманський» у Черкасах) динамічна і стильна — як це і личить для втілення пригодницького сюжету мюзиклу. Вона ніде не йде всупереч музичній тканині, багатій і виразній, де є все — від камлання шамана до вишуканих східних мелодій. А насичене звучання симфонічного оркестру театру під паличкою його головного диригента Сергія Дідка було завжди адекватним поворотом сценічної дії.

Початкову сцену арешту молодого інженера-авіатора подано як промовисту пантоміму, зрозумілу й без слів. А потім йде таке важливе для Багряного протиставлення двох потягів-«драконів»: одного, де в шістьдесяті «коробках» товаришка везуть на Далекий Схід нових засланців, серед яких і Григорій Многогрішний, і другого, де в комфортних «пульманах» їдуть на схід партійна еліта й чекісти, які заводитимуть там новий лад доносів і таборів, а заодно й «іноземні спеці», яких радially широко залучала до початку

«Тигролови» в НАТО — Національному академічному театрі оперети. Фото надані театром.

1930-х до здійснення своїх мегаломанських проєктів.

Це протистояння прочитується крізь витриману в приглушених темних тонах сценографію головного художника театру Олександра Білозуба (особливо зловісно горять у напівтемряві червоні вогні вагонів). В час умовних і недорогих вирішень театр спромігся на строги, але справжні декорації, які дозволяють швидко перетворювати «коробку» для засланців на розкішний вагон-ресторан, тайгову оселю — на відділок НКВС у Хабаровську. Напевно, такий зоровий ряд теж важливий для сприйняття цілком нового мюзиклу публікою.

Українській мові — браво!

Добре впорався зі своїми ролями увесь склад солістів театру. У спектаклі 6 липня це були Олексій Кирилов (Григорій Многогрішний), Валентин Котенко («професійний тигролов» майор Медвін), Катерина Ясенчук (врятована Григорієм Наталка, що стає для нього долею), Ігор Матейко (її батько, «господар тайги» Сірко), Любов Доброноженко (її друга Сірчиха), Олександр Мельник (їхній син Гриць), Олена Галушка (Фіона, готова завжди пропонувати своє «вільне кохання» Медвіну), Артем Червонюк (зловісний Шаман і він же — Дядоров, вірний прислужник чекістів), Орест Кушнірюк (ще один тайговий українець Мороз), Вікторія Бусел (її дочка Мрійка, і вона ж — французька з вагона-ресторану).

Завершилася вистава традиційними для Національної оперети тривалими оплесками. Під орудою художнього керівника Богдана Струтинського театр давно вже не сприймається як «несерйозний заклад легкого жанру», куди йдуть люди, не готові слухати «високу музику». Цей театр не лише успішно ставить класичну оперету (де розгортаються сентиментальні любовні сюжети й вибухають іскрометні веселощі), а й успішно експериментує з комічною оперою, з мюзиклом, з виставами напру-

женого драматичного змісту.

Важливо наголосити: за репертуарною політикою Національна оперета є справжнім національним театром. Ним вона є і за мовою виконання вистав — тут уже давно все звучить лише українською.

Просвітницька місія театру продумана до деталей. Важливо, що у фое під час вистави «Тигроловів» глядачі могли придбати й примірник роману Багряного — щоб глибше познайомитися з літературною першоосною мюзиклу.

Цим Національна оперета (разом з Київською оперою на Подолі під керівництвом Петра Качанова) ніби кидася виклик Національній опері імені Тараса Шевченка, яка вже давно залишається «національною» лише з назви, де за керування Петра Чуприни та Анатолія Солов'яненка-молодшого українська мова допускається на сцену лише в «Наталці-Полтавці» та ще у «Ярославі Мудрому» Григорія Майбороди (відновлення якого викликало вкрай неоднозначні оцінки) і де опери сучасних українських композиторів взагалі не мають жодних шансів прозвучати.

Тому, схоже, кияни зараз дедалі більше схильні ходити сьогодні саме в колишній Троїцький народний дім (дає вистави Національна оперета) і в колишній клуб «Харчовик» у стилі конструктивізму (де працює Київська опера на Подолі).

А щодо мюзиклу «Тигролови» трьох сучасних українських композиторів, то ще важко робити прогнози, чи судитиметься йому слава класичних бродвейських «Моєї чарівної леді» Фредеріка Лоу чи «Гамільтона» Ліна-Мануеля Міранди. Зрозуміло, однак, що ми вже отримали високопрофесійну постановку, яка може претендувати не лише на довге життя на сцені Національної оперети, а й на те, щоб зацікавити європейські та американські театральні компанії. Адже інтерес до України та її культури в світі сьогодні як ніколи високий. ■

■ ФУТБОЛ

На більше забракло сил

Українська збірна розгромно програла Іспанії у півфіналі молодіжного Євро, але все одно поїде на Олімпіаду

Олексій ПАВЛИШ

Після дострокового виходу з групи та впевненої перемоги над французами у чвертьфіналі, яка принесла ще й дебютну путівку на Олімпіаду, від української молодіжної збірної чекали ще одного мінідива — у півфіналі. Тим паче що підопічні Руслана Ротаня вже мали успішний досвід гри з іспанцями, втративши перемогу в поєдинку групового етапу.

Але, на відміну від гри в групі, коли обидва наставники вдалися до ротації, що певною мірою і вплинуло на результат, у матчі за вихід до фіналу боротьби, на жаль, не вийшло — перемога фаворитів 5:1. Хоча починалось усе для «сильно-жовтих» дуже добре: Михайло Мудрик у своєму фірмовому стилі пройшов флангом та скинув м'яч під удар капітану збірної Артему Бондаренку — той не схибив. Однак уже через 12 хвилин «фурія роха» зуміла не лише зрівняти рахунок, а й вийти вперед. Іспанці були швидші, частіше били по воротах та й загалом грали краще.

Намагаючись переломити хід поєдинку, Ротань і К° поча-

Підопічним Ротаня не вдалося вийти до фіналу молодіжного Євро.
Фото з сайту uaf.ua.

ли робити заміни, утім план «Б» також не допоміг — уже на початку другого тайму суперник відзначився втретє і, по суті, зняв інтригу щодо переможця. До фінального свистка підопічні Санті Денії забили ще двічі.

Головною причиною такого прикрого результату наш тренерський штаб назвав брак часу на відновлення після емоційно та фізично складного матчу з французами.

«Я вважаю, що хлопцям не вистачило часу на відновлення. Не хочу відмазок, але грати через два дні на третій, зва-

жаючи на те, як ми добирались (а ми просиділи в якійсь конурі в аеропорту п'ять годин і загалом витратили пів дня на дорогу до Бухареста), важко. Ви бачили самі: хлопці хотіли, але ноги не бігли. Відновлення на таких турнірах відіграє ключову роль, тому, дійсно, це відобразилося на результаті. Мабуть, це був не наш день», — розповів Ротань.

При цьому він допустив, що його підопічні могли б зіграти набагато краще, аби мали хоча б іще добу на відновлення. «Якби в нас було принаймні ще

24 години на відновлення — я б посперечався, як закінчиться цей матч. Але повірте, це дуже-дуже складно. Я бачив, як складно хлопцям на футбольному полі, тому, чесно, їм великий респект — вони заслугоували дійсно більшого. Але маємо прийняти цей результат, яким він є», — додав тренер «молодіжки».

Загалом турнір він оцінив позитивно, адже головне завдання — відібратися на Олімпійські ігри — збірна все ж виконала.

До речі, в Українській асо-

ціації футболу роз'яснили деталі майбутньої співпраці з Ротанем. Як і очікувалось, він тренуватиме олімпійську збірну, а от на новий цикл «молодіжка» йтиме вже з новим тренерським штабом. На Олімпіаду, до слова, доведеться збирати дещо інший склад, адже, за правилами, до заявки з 18 футболістів можуть потрапити лише гравці, які народилися після 1 січня 2001 року. Але є й виняток: кожна команда може внести до заявки трьох футболістів, старших цього віку. Тож тепер у штабу Ротаня буде час подумати, кого взяти до Парижа.

Тим часом інший півфінальний матч також завершився розгромом — англійці впевнено обіграли ще одну збірну-сенсацію турніру — Ізраїль. А от матч за трофей вийшов по-справжньому драматичний. Англійська «молодіжка» вийшла вперед перед перервою, а далі грала за рахунком, зробивши ставку на захисні дії й контратаки.

Іспанці ж, як зазвичай, контролювали м'яч, але ніяк не могли зрівняти рахунок. 100-відсотковий шанс це зробити у «фурії рохи» з'явився вже у компенсований час, коли вони отримали право на пенальті. Але голкіпер британців Джеймс Траффорд впорався і з ударом з позначки, і з добиванням. Таким чином, англійці вперше за 39 років тріумфували на молодіжному Євро. Траффорд, який, до речі, за весь турнір не пропустив жодного м'яча, цілком заслужено став кращим голкіпером. Натомість автор вирішальних голів англійців у чвертьфіналі та півфіналі Ентоні Гордон визнаний кращим гравцем турніру. А «золота» бутса кращого бомбардира дісталась іспанцю Серхіо Гомесу (3 голи). У його партнера по збірній Абеля Руїса та нашого Георгія Судакова також по три результативні удари, але Серхіо на це знадобилось менше хвилин на полі. ■

■ ПЛАВАННЯ

У фокусі уваги

Американська спортивна система допомагає дітям-біженцям з України самовиражатися та соціалізуватися

Денис КОСТРОМІН,
майстер спорту України, тренер центру
SwimRight Academy (Маямі, США)

Так склалася моя доля, що, будучи вже спортсменом-плавцем високого рівня, я потрапив на навчання до Америки. Навчаючись в університеті Західної Вірджинії за фахом «психологія», я як спортивний стипендіат продовжував активно тренуватися та виступати за свій університет.

Знайомство з американською системою спорту справило на мене велике враження, визначивши істотну різницю з тим, як побудований спорт в Україні. У нас спортивна система залишається на радянських засадах — за домінування державного керівництва і регулювання, зі збереженням таких застарілих форматів, як ДЮСШ та фізкультурно-спортивні товариства.

У Сполучених Штатах масовий спорт побудований на системі клубів та на розвиненій системі й інфраструктурі університетського спорту. Саме з університетів найобдарованіші спортсмени потрапляють до професійного спорту вищих досягнень.

Як досвідчений спортсмен і фаховий психолог я звернув увагу на те, що українська пострадянська система спорту

заточена на індивідуальні досягнення — в той час, як в Америці у фокусі уваги колективні, командні успіхи. Навіть коли йдеться про види спорту, де атлет змагається один — як, наприклад, плавець на доріжці. Але система тренувань і змагань побудована так, що для спортсмена головне не стільки здобути медаль для себе, скільки принести залікові бали команді свого університету (школи, клубу тощо).

Початок моєї трудової діяльності в США майже збігся у часі з російською агресією проти України, яка змусила багатьох українців залишити країну та виїхати за кордон. Я консультував біженців з України щодо того, як отримати спортивні стипендії в американських університетах, як підготуватися для проходження тестів та іспитів.

А на практичному рівні я застосовую свої спортивні та психологічні навички, працюючи тренером в Академії правильного плавання (SwimRight Academy) олімпійського чемпіона Ленні Крайзельбурга, у тому числі — з дітьми-біженцями з України.

Плавання має велике значення у соціальної адаптації. Коли діти приходять у басейн, вони забувають про все і стають щасливі. Плавання — це мова, зрозуміла у будь-якій країні. Воно поєд-

Плавання у США стоїть на розвиненій системі та інфраструктурі університетського спорту.
Фото з сайту swimswam.com.

нує людей різних національностей. Цей вид спорту надає унікальну можливість не лише розвивати фізичну форму, а й зміцнювати духовні та соціальні навички, необхідні для успішної адаптації у новому суспільстві.

У США спорт для дітей є засобом самовираження та соціалізації, і саме ці аспекти є найбільш проблемні для дітей, які переїхали до Америки. І я дуже щасливий, що можу допомагати маленьким співвітчизникам, застосовуючи, зокрема, знання рідної мови. І можу радіти як їхнім спортивним успіхам, так і прогресу в соціальній адаптації. Скажімо, коли

я бачу, як семирічний Тимур з Одеси, який на перших тренуваннях не розумів ані слова англійською та був закритий і похмурий, сьогодні з посмішкою засипає товаришів питаннями й оцінками їхніх досягнень.

Сьогодні я мрію про те, щоб повернутися до України та ділитись досвідом, розповідати про те, як організовано сучасну та ефективну систему спорту в США. Мрію колись побачити подібну спортивну систему на своїй Батьківщині. Та, звичайно, це буде можливим після нашої перемоги у війні. Наближаймо цей час! ■

СПОРТ

Патрік ван Леувен
нідерландський наставник ФК
«Шахтар» (Донецьк)

«Це було одним з моїх найкращих рішень – залишити Нідерланди і переїхати в Україну, щоб працювати в донецькому «Шахтарі», брати участь у зростанні клубу в той час, коли є багато амбіцій, багато можливостей ставати провідною європейською командою. Було дуже приємно повернутися. І коли з'являється така можливість, то це не той випадок, над яким ти багато розмірковуєш».

■ ПРЕМ'ЄР-ЛІГА

Як повернутися нагору?

Захищати чемпіонський титул та підкорювати Лігу чемпіонів «Шахтар» буде з новим наставником

Продемонструвавши плідну роботу в «Зорі», нідерландець Патрік ван Леувен отримав запрошення до «Шахтаря».
Фото з сайту shakhtar.com.

Григорій ХАТА

В останній «уїк-енд» липня українська прем'єр-ліга готується запустити 33-й футбольний чемпіонат країни. Приблизно в той же час на міжнародну арену вийдуть й кілька вітчизняних клубів. «Дніпро-1» 25 липня та 1 серпня зіграє свої матчі другого кваліфікаційного раунду Ліги чемпіонів. А «Ворскла» 27 липня та 3 серпня на другому етапі кваліфікаційного турніру Ліги конференцій поміряється силами з переможцем пари ДАК «Словаччина» — «Діла» (Грузія). Натомість трое інших українських повпредів на євроарені — «Шахтар», «Зоря» та «Динамо» — свої перші кроки в майбутній єврокампанії зроблять значно пізніше.

При цьому в донецькому та луганському клубах перед стартом нового сезону відбулися тренерські рокіровки. На місце хорвата Ігоря Йовічевича директорат «Шахтаря» запросив нідерландця Патріка ван Леувена, котрий минулий сезон провів у «Зорі». Вочевидь робота балканського спеціаліста не надто вразила власника «гірників» Ріната Ахметова. Чого лише варті розгромні поразки «Лейпцигу» у ЛЧ (0:4) та «Фейєнорду» у ЛЕ (1:7). А от ігрові здобутки луганчан, яких вони досягли під орудою ван Леувена, вразили всю українську футбольну спільноту.

А персона нідерландського спеціаліста добре знайома керівництву «Шахтаря». У 2008—2013 роках він очолював футбольну академію «гірників». Тепер же ван Леувен став на чолі флагманської команди «Шахтаря». «Ключовим у рішенні приєднатися до Шахтаря стало те, що багато людей казали мені: «Цей клуб у твоїй крові». Це було одним з моїх найкращих рішень – залишити Нідерланди і переїхати в Україну, щоб працювати в донецькому Шахтарі, брати участь у зростанні клубу в той час, коли є багато амбіцій, багато можливостей ставати провідною європейською командою. Було дуже приємно повернутися. І коли з'являється така можливість,

то це не той випадок, над яким ти багато розмірковуєш», — нідерландський спеціаліст так пояснив своє рішення знову приєднатися до донецького клубу.

Генеральний директор «Шахтаря» Сергій Палкін вражений роботою ван Леувена в луганській «Зорі». «Вважаю, що це апогей його кар'єри, адже він побудував нову команду фактично з нуля і посів з нею третє місце в чемпіонаті, здобувши при цьому звання кращого тренера сезону в Україні».

Відтак у керівництві «Шахтаря» сподіваються, що з новим наставником їхня головна команда буде перемагати, перемагати й перемагати. Значимо, що свої виступи в Лізі чемпіонів «гірники» розпочнуть одразу з групового раунду. А під час жеребкування перебуватимуть у третьому кошику посіву.

Що ж до «Зорі», то її підготовкою до нового сезону займається серб Ненад Лалатович. Практично вся його тренерська кар'єра до цього моменту була пов'язана з сербськими клубами. А з Україною наставник «Зорі» познайомився в 2003—2005 роках, коли провів невелику кількість поєдинків за донецький «Шахтар».

«Націлені на хороші результати і в Україні, і в Європі. Хочемо, щоб «Зоря» вперше в історії пробилася до весняної частини єврокубків. Але нам потрібне серйозне підсилення», — окреслив свої наміри Лалатович.

Попри те, що наразі до України футболісти-легіонери ідуть не надто охоче, в новому сезоні в УПЛ однією знаковою персоною все ж буде більше. Провівши частину своєї кар'єри за кордоном, в київське «Динамо» повернувся Андрій Ярмоленко. «Час повернутися додому. Уперед, «Динамо», — заявив ветеран «біло-синіх».

Відзначимо, що до нового сезону динамівців готує Мірча Луческу. Переніши операцію по заміні кульшового суглобу, румунський наставник заявив, що планує допрацювати свій контракт до кінця, аби здоров'я не заважало. ■

■ ТЕНІС

Моменти спортивного щастя

На шляху до чвертьфіналу Уїмблдону-2023 експерша ракетка України здолала цілу когорту титулованих тенісисток

Григорій ХАТА

Після повернення на корт Еліна Світоліна дуже швидко набрала спортивну форму і вже відзначилася знаковим для себе досягненням. Потрапивши до «топ-вісімки» Уїмблдону-2023, найбільш титулована тенісистка України у своєму листі досягнень зробила відмітку про те, що на всіх чотирьох турнірах серії «Великого шолому» вона, як мінімум, по два рази діставалася чвертьфінальних стадій.

До 1/4 фіналу цьогорічного трав'яного «шолому» Еліні довелося йти шляхом несіяної учасниці. Відтак на кожному з етапів її суперницею була знана в тенісній спільноті особистість. Так, опоненткою українки в стартовому поєдинку була п'ятиразова переможниця Уїмблдону Вінус Уільямс із США. У другому колі Світоліні протистояла експерша ракетка світу в парному розряді, триумфаторка трьох турнірів з серії «Великого шолому» в парі, бельгійка Елізе Мертенс. На третьому етапі кращій тенісистці України протистояла триумфаторка «Аустреліан оупен»-2020, ексчетверта ракетка планети — Софія Кенін із США. А в четвертому колі Світоліна мала зустріч з колишньою лідеркою рейтингу WTA, дворазовою переможницею турнірів «Гранд слему» — білорускою Вікторією Азаренко.

Перегравши у неймовірно напруженому поєдинку представницю рб, Еліна заявила, що пережила другий після народження доньки найщасливіший момент у своєму житті. «Я просто думала, що моя країна переживає важкі часи і вболіває за мене, а я граю тут, перед вами. Я знаю, наскільки для них важливий кожен момент, коли можна поділитися радістю. Сьогодні був один із матчів, коли потрібно пройти через усе. Не можу скаржитися, тому просто боролася за кожне очко, в решті-решт, виграла матч», — зазначила Світоліна.

Вона вперше в кар'єрі переграла Азаренко. Для цього українці знадобилося три сету, 2 години 49 хвилин ігрового часу, затажний тайбрейк у заключній партії та переможний «ейс», який поставив крапку в цьому, як вважають організатори турніру, епічному протистоянні. «Еліна змогла дуже швидко повернутися в тур. Уже зараз вона грає на дуже високому рівні. Її матчі демонструють, що вона здатна грати проти топ-гравців і перемагати їх», — так прокоментувала гру української тенісистки Азаренко.

Як і на нещодавньому «Ролан Гарросі», на Уїмблдоні-2023 Еліна Світоліна також дісталася чвертьфінальної стадії.
Фото з сайту sport.ua

До слова, головний корт Уїмблдону, де проходив їхній поєдинок, Азаренко залишала під свист трибун. Англійській публіці не сподобалося, що після матчу білоруска, всупереч тенісним традиціям, не підійшла до суперниці до сітки. Мовляв, вона знала, що Світоліна не тиснутиме їй руку, тож і потреби слідувати тенісним канонам також немає.

Зрештою, коментувати цю ситуацію взялися представники Жіночої тенісної асоціації: «WTA хотіла б надати ясності щодо післяматчевих рукоштовань. У зв'язку з ганебною війною, що триває, WTA поважає позицію українських спортсменів щодо відмови від традиції рукоштовання з суперницями (з росії та білорусі) наприкінці матчу, оскільки це особисте рішення. У нас одні з найкращих у світі вболівальників, ми вдячні за їхню пристрасть і відданість, а також дякуємо їм за розуміння та повагу до спортсменів».

А в матчі 1/4 фіналу на Світоліну чекала зустріч з першою тенісисткою планети — Ігюю Свёнтек з Польщі. Поєдинок, який можна вважати важливим індикатором готовності Еліни вже зараз підкорювати найвищі тенісні вершини. Зазначимо, що можливість зіграти в чвертьфіналі Уїмблдону мала й Леся Цуренко, проте за крок до цієї стадії наша співвітчизниця поступилася четвертій сіяній — Джесіці Пегулі із США. Утім і без того вихід Лесі до 1/8 фіналу — краще її кар'єрне досягнення на Уїмблдоні. ■

■ ПЕРЕДПЛАТА-2023

Разом — до перемоги!

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на серпень

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Нині триває передплата на серпень. Передплатити «Україну молоду» можна до 18 липня, і ви отримуватимете газету з серпня. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молодой» на 2023 рік:

на місяць — 52 грн. 86 коп.,
на два місяці — 105 грн. 72 коп.,
до кінця року — 264 грн. 30 коп.
Передплатний індекс — 60970

Для організацій, юридичних осіб:

на місяць — 67 грн. 86 коп.,
на два місяці — 135 грн. 72 коп.,
до кінця року — 339 грн. 30 коп.

Передплатний індекс — 01555

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере: на місяць — 5 грн., на три місяці — 10 грн., на шість місяців — 14 грн.

Марія НЕВЗГЛЯД

Кіану та його подругу Олександру Грант помітили під час рідкісної прогулянки у Нью-Йорку. Закохані йшли, тримаючись за руки, а потім зупинилися на Сакс П'ятій авеню, щоб зробити покушки. Пізніше вони зайшли в кав'ярню.

Актор був одягнений у темно-синій костюм, чорну футболку, а на ногах у нього були коричневі чоботи. Олександра для виходу надала перевагу чорному топу без рукавів та штанам пурпурового кольору.

Нагадаємо, що Кіану Рівз довго приховував особисте життя від громадськості, хоча пара знайома ще з 2011 року. Їхні взаємини розпочалися зі спільної роботи над книгою «Ода щастю», в якій 55-річний актор виклав, як пережити депресію та смерть близьких людей. У книзі він розповідає про втрату кращого друга, дівчини та дитини, про тяжку хворобу сестри, про складний період в акторській кар'єрі. Ілюстрації до твору зробила Олександра Грант.

Свій роман закохані підтвердили лише в листопаді 2019 року. ■

ЗІРКИ

Нерозлучні й закохані

Кіану Рівз та Олександра Грант під час прогулянки Нью-Йорком трималися за руки

Фото з сайту tabloidpravda.com.ua.

Марія ТКАЧЕНКО

ТАКЕ ЖИТТЯ

Неідеальні стосунки

Мама Брітні Спірс стурбована виходом мемуарів співачки

Фото з сайту ua.korrespondent.net.

Для багатьох залишається загадкою, що відбувається в житті Брітні Спірс. Нещодавно стало відомо, що співачка вперше за три роки зустрілася зі своєю матір'ю Лінн. Тоді зірка сказала, що пробачила її й почувається дуже щасливо. Однак рано радіти — джерела US Sun заявили, що їхні стосунки далекі від ідеальних.

Друг зіркової сім'ї сказав: «Ім доведеться перетнути багато мостів, поки вони не стануть справжніми друзями. Між ними вирує багато рівнів драми, незважаючи на прагнення світу». До речі, родичі Брітні налякані новиною, що вона збирається випустити мемуари.

Світ Лінн і Брітні такий складний. Якби все було так просто. Упродовж кількох місяців Брітні ігнорувала спроби мами поговорити з нею, а потім атакувала її в соціальних мережах. Вона часто говорила, що її батьки завжди бачили в

ній банкомат. Лінн хоче знати, що в мемуарах доньки, в якому світлі її буде представлено.

В одному з джерел пишуть: «Хоч їхня остання зустріч була душевною, їх чекає довгий шлях до встановлення довготривалого миру та повної дружби. Очевидно, що всі на це сподіваються. Але Брітні може спровокувати щось на кшталт коментарів чи спогадів про минуле, а потім раптово розпочне боротьбу з матір'ю».

Нагадаємо, Спірс перебувала під опікою 13 років після серії публічних зривів. На початку літа 2021 року вона вперше виступила в суді, де звинуватила батька в жорстокому

поводженні. За словами зірки, її змушували виступати проти волі, приймати психотропні препарати та протизаплідні й не давали доступу до соціальних мереж. Утім батько був не єдиним, з ким Спірс мала погані стосунки. Також вона неодноразово в усьому звинувачувала свою матір. ■

ПОГОДА

13–14 липня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, невеликий дощ. Вітер південно-західний, 1-2 м/сек. Температура вночі +19...+22, удень +24...+26. Післязавтра вночі +20...+21, удень +23...+26.

Миргород: без опадів. Уночі +15...+21, удень +23...+26.
Вінниця: невеликий дощ. Уночі +18...+23, удень +23...+31.

Одеса: без опадів. Уночі +22...+27, удень +24...+31.

Курорти Карпат: хмарно, невеликий дощ.
Трускавець: уночі +19...+22, удень +22...+26.
Моршин: уночі +19...+22, удень +23...+26.

сонячно

міллива хмарність

хмарно

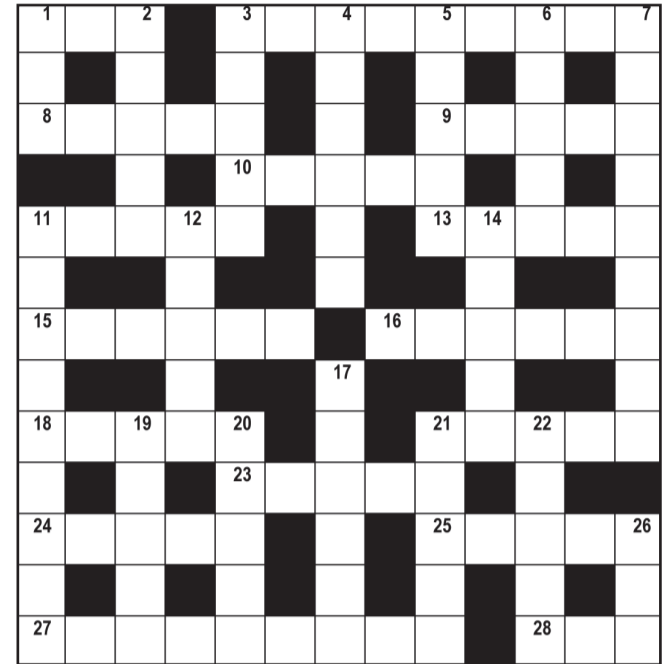
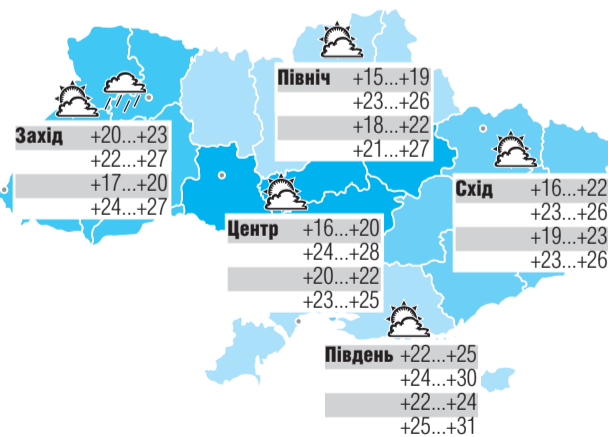
дощ

сніг

дощ, гроза

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №28

По горизонталі: 1. Тимчасові паперові чи металеві гроші, переважно дрібного номіналу, які випускають під державні гарантії. 3. Нині — польське село, під яким 1410 року об'єднане польсько-литовсько-українське військо розбило хрестоносців. 8. Вартовий Тауера в Лондоні, особиста охорона королеви, що нині має більше ритуально-декоративне значення. 9. Рівень проходження гри. 10. «Хвалилися гайдамаки, на ... ідучи: «Будем драти, пане-брате, з китайки онучі» (Тарас Шевченко). 11. Ім'я похресниці та коханої Мазепи. 13. Довірче товариство, що розпоряджається активами. 15. Великий спис із гачком на довгому тросі для полювання на рибу морських тварин. 16. Потворний і злий карлик із германського фольклору, який збиткується з людьми. 18. Тканина полотняного переплетення, вкрита вузликами. 21. Біблійний персонаж, син Авраама, якого батько мав принести в жертву. 23. Святова біла скатертину. 24. Річковий розбійник. 25. Гроно калини. 27. Українська назва сокири у вигляді півмісяця, насадженої на довгий держак із списом на кінці. 28. Старовинна британська міра довжини, близько метра.

мало свої колонії в Криму. 4. Латвійське курортне місто, де проходило багато фестивалів. 5. Одиниця вимірювання електричної напруги. 6. Герой російського фольклору, який підкував блоху. 7. Людина, що не розрізняє кольорів. 11. Німецьке місто, де в середньовіччі були сформовані основні принципи місцевого самоврядування. 12. Автор картини «Запорожці пишуть листа турецькому султану». 14. Слово, зашифроване картинками. 17. Чоловічий перукар, який уміє підстригати бороди. 19. Хижий вираз морди тварини з виставленими зубами, вишкір. 20. Штучна заглибина, по якій тече вода чи сиплеться зерно. 21. Вогник, із якого може розгорітися багаття. 22. Лікарська рослина. 26. Екскурсовод.

Кросворд №27 від 5 липня

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

Армія РФ уже комплектує резерви танками Т-62 часів Хрущова. Далі, я так розумію, буде кавалерія.

Росія зробила відкриття: перші люди на землі були москалі Адам і Єва Іванови. Підтвердження цього стало те, що жили вони дуже бідно, голі й у них було лише одне яблуко на двох.

У конкурсі малюнків на асфальті перемогу здобув російський десантник, у якого не розкрився парашут.

Міністр оборони Сергій Шойгу видав наказ, згідно з яким заборонив служити в армії особам, які колись вживали наркотики. Настільки потужної пропаганди наркотиків у Росії ще ніколи не було.

— Тут є доктор?
— Так, я.
— Яка у вас спеціальність?
— Я доктор математичних наук.
— Тут орк помирас.
— Мінус один.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоров'яки були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009028 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 127 Верстка та виготовлення фототвору — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 86734